

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11/a.

INSERTIUNILE

se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Cum stăm

— Câteva adevăruri —

Când contemplezi activitatea celor mai vechi înaintași ai noștri și mai ales a marii generații din prima jumătate a secolului trecut pe terenul validității naționale, culturale și politice a neamului nostru, nu știi ce să admiri mai mult: tenacitatea extraordinară cu care au știut lupta sau extraordinar de clara intuiție a intereselor superioare ale neamului nostru.

Citiți literatura politică rămasă de pe urma muncii lor, adresele și petițiile nenominate îndreptate către tron, reprezentările făcute în numele națiunii române către diferitele autorități și corporii constituite, cuvântările și manifestele lor către nația noastră și către celelalte națiuni, un singur strigăt le dominează pe toate, un singur strigăt rămâne constant, permanent, stăruitor pe de-asupra tuturor preocupărilor pe care grijile momentane dictate de împrejurările timpului, le impuneau atențiunii lor...

Acest strigăt este: *drepturi pentru români ca națiune*. Să se asigure, adică românilor asemenea împrejurări pentru participarea la funcțiunile vieții publice, încât aceia care participă la ele să nu se găsească, într-o corporație străină, ca niște indivizi izolați, meniți desnaționalisării, ci să se găsească — acolo unde majoritatea populației este românească — într'un mediu românesc, cu limba de "oficiu" românească.

Pe ei nu-i interesează scăparea de iobăgie, care nu se putea să nu se întâmple,

nici anularea incapacităților politice legate de persoană; pe ei nu-i mișcă faptul, că de acum orice român ca om, ca cetățean poate exercita ori ce funcție; asemenea avantajii materiale nu pot ispiti sufletul lor, cât timp exercitarea lor pentru acela care le practică, nu este însoțită și de garanția conservării naționale, ceea ce numai atunci poate avea loc, când limba de oficiu este cea națională.

În numele acestui postulat s'au ridicat marile individualități ale acestui neam, în numele lui s'au mișcat masele; spre revendicarea lui s'au adunat și apoi au luptat cei 40 de mii pe Câmpia Libertății.

Nu cunosc o mișcare mai idealistă, mai străină de tot ceea ce se numește interes material, decât această manifestare a națiunii române.

Nu se poate găsi în analele unui neam pilde mai elocvente de abnegație personală, decât mândria cu care fruntașii noștri au respins răsplățile personale ce li se ofereau, spre a nu menținea decât postulatele naționale în numele cărora s'a mișcat nația.

Ei bine, munca uriașă purtată de acea generație, abnegația oamenilor din fruntea ei, jertfele făcute de masa națiunii române, nu au rămas fără de rezultat. Nici nu ar fi fost cu putință ca atâta sânge, cât s'a vărsat atunci pentru o cauză atât de dreaptă să rămâie fără de roade.

Drepturile limbei noastre au fost recunoscute.

Ideea pentru care au pățimit a căpătat un început de realizare.

Începând că comuna și până în dieta țării, în toate domeniile vieții publice, se asigurase limbii noastre un loc însemnat, astfel că, participarea la oficiile vieții publice, să nu însemne ieșirea din rândurile naționalității.

Unde sunt astăzi toate acestea?

S'a înmormântat dieta.

S'a înmormântat legea egalei îndreptățiri a limbilor.

Doarme somnul de veci legea naționalităților.

Dar nu e numai atât.

Înaintașii noștri ne-au mai lăsat ceva. O alcătuire pentru care s'au frământat și au sângerat sute de generații ale acestui neam timp de sute de ani, și despre care fruntașii generației dela 1848, care au desăvârșit-o, nu și-ar fi închipuit nici odată că va fi atinsă, atât de etern asigurată li se părea lor. — Această instituție este biserica noastră națională în cele două înfățișări ale ei.

Organismul națiunilor este stăpânit de o lege care stăpânește toate organismele vii și în virtutea căreia, viața lor, pe măsură ce funcțiunea anumitor organe ale trupului lor este paralizată, se retrage intensificându-se în organele cari mai rămân. Înălăturat din toate părțile sufletul național român își făcuse din biserică ultimul mijloc de conservare și de desvoltare.

Prin câte oscilări, prin câte frământări

Lui Bonea.

*Te văd la patul bolnavului frate,
Tu cel ce simți a fratelui durere,
Și par'că-ai cum inima 'ți bate
Șoptind cuvinte dulci de mângâiere.*

*Un scârțâit de ușă să aude...
Și-un grai străin Vă rupe sfânta pace...
Cuvintele sunt, vai, atât de crude,
Și-atâta ură, Doamne 'n ele zace!*

*Și'ndată iar prin jalnică tăcere
Răsună blând cel dulce grai de mamă...
Dar un tiran cu suflet negru 'ți cere
De-acest "păcat" să-ți dai acumă samă!*

*Te văd, erou, cu inima curată...
Sfidând porunca neagră a siluirii!
Căci ești Român! Și fruntea-i ridicată
Dă pept de-acum cu ori-ce fiară-a firii!!*

Ioan Petir.

La Trandafir

— Legendă —

— „Am gătat! Nu-mi capăt lucru nicăiri, par'că eu sunt cu păr de lup. Ce să fac? Încătrău să plec? Bueatele sunt pe gătate, abia mai avem fărină de o mămăliguță; capra ce ne hrănea pe toți, ni-o luară în dare; lui Ionică trebuie să-i cumpăr încălțăminte, pentrucă-i frig, iar să-l prost, ca noi, încă nu vreau. Iosivuț și Măriuca's goli ca șarpele și iarna văd, că bate la ușă. Ce să fac, Doamne, ce să fac?”

„Nu te năcăji, George, dragul meu! --- grăi nevastă-sa Măria, — nu-ți face atâtea gânduri! Va fi ce-a vrea Dumnezeu. El ne-a lăsat pe lume, se va îngriji de noi, să nu perim în des-nădăjduire! Mi-e nu știu cum îmi vine, ca și cum mi-ar spune cineva, că Dumnezeu ne va trimite bucurie de undeva — și, ascultă numai, azi noapte am visat, că aveam un trandafir încărcat cu flori. Asta nu poate fi rău, din contra eu cred tare, că ne vine de undeva vr'un bine”.
„Mărie nu-mi mai amări zilele cu prostiile tale! Cum poți tu visa de trandafiri, când noi n'avem ce să mâncăm?”

„Dumnezeu e bun, George, și ne va și îmbucura. Eu cred și am mare nădejde în ajutorul Lui”.

„Ferice de tine, că poți crede! Eu nu mai pot. Eu nu mă pot închina aceluia, care mă chinuie ca să mă cerce, căci dacă El e utot-

știutor, poate ști, că în viața mea nu m-am abătut de pe cărarea dreptății și totuși!...”

„Bărbate, pentru Dumnezeu, nu te osândi, și nu grăi împotriva!” și Maria începu a plânge cu amar.

„Așa, acum bocește-te și tu. Atâta mi-a mai lipsit, să te văd și pe tine cu ochii ca cepele. — Pune-mi ceva merinde să plec!”

„Unde pleci, George? Ce-i cu tine?”

„Nu-i nimic, nu fi copilă, pune mai iute merinde în straița cea mai mare: lumină, trestii*) și prav de pușcă, să mai cerc pe la cetate*), voui nimeri vr'o vânuță cu aur pe undeva, cât să ai sâmbătă cu ce târgui bucate și ceva le-gumă”.

În câteva minute straița era gata cu cele trebuincioase unui băieș și George plecă.

Se învălia ziua cu noaptea și George nu mai venia. În odaie era liniște. Măriuca legăna pe Niculiță cântându-i:

Vină rață
De'l ia'n brațe;
Vină somn
De mi-l adormi.

Ionică aduna tăchunii în vatră, să se facă lumină, iar Iosivuț se juca cu mâța.

Cu mâinile încrecișate spre rugăciune pri-

*) Trestie, însă cu praf de pușcă.

*) Cetatea romanilor din Roșia-montană.

prin câte ispite nu au trecut acest suflet românesc, până să-și asigure această citadelă din care să pornească apoi acțiunea de recuperare a locurilor pierdute prin perfidia și brutalitatea dușmanului?

Nu este o simplă întâmplare că toți bărbații trecutului nostru care s-au mișcat pentru neamul lor stau în legătură nemijlocită cu biserica. Ci este un efect al unei necesități inexorabile. Și nu trebuie să se creadă că neamul acesta nu a dat din sânul său și alte individualități decât cele crescute în umbra și sub ocrotirea bisericeii. Din tot ce a produs, însă numai *aceia* au fost, prin munca lor pentru neam, *valori* naționale, pentru că numai acest teren putea permite o dezvoltare românească. Toate celelalte valori au fost forțe care au îngroșat puterea străinilor.

Și pentru a întări această citadelă, pentru a o adopta necesităților sufletești ale neamului, nu este jertfă care să nu fi fost făcută, nu este măsură de prevedere care să nu fi fost luată.

Marile personalități anonime ca și marii luptători al căror nume strălucește în istoria trecutului nostru sunt de o potrivă de admirat în privința aceasta.

Observați înțelepciunea superioară cu care atunci când o parte din biserica noastră în interesul neamului, s'a hotărât să i-a o nouă etichetă, aceia care au stat în fruntea ei au știut să-i salveze însușirea de organ absolut național.

Rar se poate întâlni un mai înalt act de prevedere națională decât grija ce s'a pus în a-se conserva și potenția tot ceea-ce făcea din aceasta organizație o alcătuire de adăpost per excelentiam a sufletului național. Tot ce făcea din biserica românească o unitate distinctă de instituțiile similare ale altor neamuri a fost păstrat; tot ce putea să aducă biserica noastră la o fuziune cu o alte instituții străine și să primejduiască ast-fel existența națională a păstoriiților ei, a fost lepădat.

Astfel din una și aceeași alcătuire nu au rezultat două forme de separare în direcții deosebite a sufletului național ci doi factori de dezvoltare al unuia și aceluiaș

suflet în aceeași direcție care au adus o creștere a energiei naționale.

În chipul acesta biserica națională a ajuns cel mai însemnat organ al vieții culturale românești.

Alungați *ca naționalitate* de pe toate terenurile vieții publice, din toate oficiile devenite tot atâtea curse de deznaționalizare pentru noi, autonomia cultural națională, reprezentată prin biserică, rămăsese singurul adăpost în lăuntru cărui sufletul românesc se simțea la largul său. În școalele confesionale, în toate instituțiile legate de această autonomie, generațiile românești se puteau desvolta nestânjenite așa cum firea lor națională o cerea.

Ori care ori fi fost neajunsurile noastre izvorâte din supremația nenaturală a unei nații tirane asupra noastră, câtă vreme integritatea acestui așezământ se păstra neatinsă, neamul nostru putea fi stânjenit, slăbit, împedecat în dezvoltarea sa dar existența lui nu putea fi pusă în joc. În biserică și în idealul său național el avea date atât elementul de *unitate* morală și de solidaritate națională cât și organul *formal*, care-l încadra izolându-l de influența celorlalte neamuri.

Puterea de acțiune a acestui organ ar putea să sufere slăbiri. Este în natura lucrurilor omenesti că o epocă să nu semene cu alta. Viața națională nu poate să meargă totdeauna cu același tempo de intensitate. Sunt generații puternice trezite de cine știe ce influențe care împing mersul națiunii pe drumuri nebănuite de largi față cu mijloacele de care dispun și sunt generații oboșite care lasă să li-se zmulgă și ce au avut. Cât timp însă există un teren care să permită că acele generații chiar așa slabe cum sunt să fie ale neamului, lor nu este cuvânt de deznădăjduit. În împrejurări date noi forțe se pot trezi din profunzimea eternului izvor de energie care zace în orice neam și astfel lucrurile se pot restabili după importanța și după dreptatea fie-cărui neam.

De deznădăjduit este însă când un neam nu mai posedă nici o formă de al-

cătuire în care sufletul neamului său să fie ferit de primejdia peirei.

Și în această situație stăm noi astăzi prin atentatele ce s'au făcut împotriva autonomiei noastre culturale religioase și prin crima ce se pregătește. N.

INTERNE

Guvernul și comitatele. E cât se poate de ridicolă svârcolirea de agonie a guvernului. Guvernării noastre cred că-și vor putea întări poziții dacă azi-mâne vor arăta cercurilor mai înalte, în tranc de rescripte, cari conțin încrederea comitatelor și a municipiilor, ba vom ceti chiar în foile guvernamentale că țara e pentru guvernul actual.

E cât se poate de caracteristic pentru stările din Ungaria, faptul, că ori și ce guvern simțindu-și poziția pierdută să refugiază la acest mijloc pentru a zăpăci lumea, cu toate că și dânsii sunt tot atât de bine convinși, că aceia ce liferează, aceste voturi de încredere, sunt departe de a reprezenta adevărata dorință a poporului.

Își poate face ori și cine o icoană clară despre tăria principiilor politicianilor maghiari, dacă există la o congregație comitatensă. Poți vedea și-ști patentati sbătându-se alături cu 67-ști ca să ajungă mai repede la urnă să-și deie votul pentru un guvern — 67-ist.

În timpul mai nou și-au făcut datoria față de guvern comitatul Aradului și comitatul Bars. Celelalte urmează!!

*

Khuen și Lukács în Viena. Contele Khuen Héderváry a plecat ieri după prânz la cinci și un sfert la Viena pentru ca vineri să se prezinte în audiență la M. Sa. La dorința sa Khuen a fost însoțit în drumul la Viena de ministrul de finanțe Ladislau Lukács pentru ca eventual să aibă și un membru al cabinetului cu care să se consulte. Lukács până acum încă n'a primit chiemarea de la M. Sa.

Ce o fi voind acest Khuen Héderváry? De câte ori va mai face drumul dintre Budapesta și Viena acest conte care încă n'a putut înțelege sau nu vrea să înțeleagă că guvernul său e unul din acelea, dela cari cei mulți nu așteaptă nimic, ci numai ca să treacă cât mai repede pentru ca să se încheie odată perioada destul de rușinoasă pentru marea majoritate a cetățenilor, cari suferă încă guverne cari nici cel puțin în programele lor n'au înseris nici una din nenumeratele lipcuri ale lor?

*

La situație. După trei zile de ostentă zădărnice contele Khuen-Héderváry a plecat azi la Viena.

via Maria cătră cărărușa, pe care avea să vină George.

„A plecat înainte de prânz, și nu mai vine. De când ne-am cunoscut, el nu mi-a vorbit, așa răstit, ca azi dimineată. Ce să fie oare pricina? I-am spus, ce am simțit și ce am știut, și n'am crezut, că-l supără vorba mea, căci tăceam. — Oh, numai de nu l-aș fi lăsat să plece! Trebuia să-l fi luat cu buna, și să nu-l las să se ducă așa năcăjit. Dar poate așa a fost, să fie! Ce-mi va trimite Dumnezeu voui răbda. Ce să fac? „Doamne, Doamne, fie voia Ta!” — Și picuri mari de lacrimi se rostogoliau pe fața ei încă tineră și frumoasă. —

Se trezise Niculiță și începuse a plânge.

„Mama hai!” strigă Măriuca.

„Ce ți-i, mamă?” întrebă Ionică, uitându-se la mamă-sa, cum sta ca o piatră, iar văzând, că nu răspunde, începură toți patru a plânge, încât nu se auziau decât suspine înăbușite.

Ca trezită dintr'un vis se deșteaptă sărmana femeie și apropiindu-se de micuții ei, zise blând:

„Ce-i, dragii mamei? Ce-i cu voi? Pentru ce plângeți?”

„Unde-i tata?”

„S'a dus la baie, să aducă aur, să vă cumpere măicuța haine și turță!”

„De aceea cu nuci?” întrebă Măriuca?

„De aceea!”

„Și haine ca ale lui Dumitru birăului?” — zise Ionică.

„Ca acelea, puiul mamei.”

Copiii se liniștiră, zicând: „Doamne dă aur tati!”

Niculiță era acum la sânul mamei și tăcea moleam. Iosivuj ședea în poală, Măriuca de o parte, Ionică de alta. Strânși lipiți de mama lor, ei admira în curând, iar sărmana femeie îi săruta și desmerda pe toți, zicând:

„Dragii mamei! Puiuții mamei cei scumpei!.. Și sufletul ei iar se sbuciuma în neliniște și grije.

Se stinsese focul în vatră și în odale se făcuse întunerec, numai razele lunii străbăteau prin ferestruța căsuței, ea să arate stelelor cei doi picuri mari de argint din ochii Măriei.

„Unde ești Marie?” Se auzi d'afară.

„Ce s'a întâmplat cu tine, George? O, Doamne, Doamne multămescu-ți e'ai sosit!”

„Am sosit Mărie, și încă îmbucurat și mângâiat”. Și aprinzând un muc de lumină, ce-l știa pe poliță, zise: „Ia vezi, straița e plină de vană cu aur, cred că sunt vre-o cinci, șase funți, și mai am încă pe atâta acolo”.

Atunci Maria începu să plângă și mai tare, și plângea mereu, în vreme ce George luă copilașii unul câte unul, și sărutându-i cu drag, îi așează în pat și pe Niculiță în leagăn, apoi îmbrățișându-și soția, lacrimă și el de bucurie și fericire:

„Unde ai aflat aurul, George?”

„Intr'o baie pustie”.

Cum se poate?

„Bine! Dacă vrea Dumnezeu toate se pot!”

„Așadară și tu crezi acuma?”

Cred, Marie! Dumnezeu mi-a arătat minuni. Ascultă:

Când am plecat de-acasă, tu știi cum am fost de năcăjit! Imi părea că nu văd pe nime și nici n'am văzut până în deal. Acolo întâlnese pe un bătrân, cu care intra în vorbă.

„Bună ziua, neșule!” „Multămesce dumitale. Da unde ai plecat, dragul moșului?” Știe-mă Dumnezeu sfântul, moșule! Am plecat de-acasă, căci iacă ce și iacă ce, și îi spusei năcazul. Și tot povestind noi, sosim la gura unei băi, care cine știe de când era pustie.

Cică așa, așa! O, dragul moșului! zise iară bătrânul. Eu ți-aș spune o vorbă. Când am fost eu tânăr, am aflat aici în baia asta niște aur așa de mândru! Căreă și tu sufletul meu. Hai cu mine, să-ți arăt eu unde să lucri.

Și mi-a arătat, unde să dau foc steanului. El cu mâna lui mi-a făcut semn unde să lucri — și apoi pofțindu-mi năroc, nu l'am mai văzut, și după pușcătura dintăi am văzut fire de aur, iar mai târziu — uite „sdroburi!” și arată aurul din straiță.

„Vezi, George, nu-ți spuneam eu, că Dumnezeu nu ne lasă!”

— Ba mi-ai spus Mărie și eu am fost un păcătos și nevrednic, care n'am crezut. Și dacă totuși mi-a dat Dumnezeu, mi-a dat numai pen-

să raporteze Maj. Sale monarhului despre nesuccesul tratativilor cu opoziția ungurească.

Se poate afirma, deci, că haraca pentru construirea căreia bătrânii-băiețândri politici au cheluit atât de mult, s'a prăbușit total. Această neferică nu întristează însă pe nimeni, deoarece sub ruinele baracei putrede a fost înmormântat și contele Khuen, apărătorul fervent al sistemului corupt de astăzi și dușmanul pronunțat al drepturilor popoarelor acestei țări.

Deși ne bucurăm stând în fața ruinelor baracei naționale ungurești, nu vom să facem profetii pentru viitor, deoarece suntem siguri, că nu ne așteaptă nici un bine câtă vreme mai durează sistemul corupt actual, care a înăbușit cu baioneta manifestarea liberă a voinței adevărate a poporului alegător și câtă vreme milioanele poporului vor purta tot numai sarcini, iar drepturi nu li se dă.

Partidul numit al muncii naționale, a introdus în țară corupția cea mai mizerabilă. Marea majoritate a acestui partid nicicând nu s'a gândit să aducă țării vre-un bine. Nu, deoarece pe ea o ardea mai tare cum să-și asigure domnia peste milioanele de slavi. Membrii acestei majorități născuți în fărâdelegi, cari sunt legați strâns la olaltă de interesul de a rămânea la putere, speră că Maj. Sa monarhul va împărți din nou între ei portofoliile miniștriale. Vom vedea ce va aduce viitorul. Însă ce vor zice oare municipiile, cari s'au lăsat a fi seduse și întrebunțate ca instrumente pentru scopurile lui Khuen și a partidului guvernamental, lășerând voi de încredere guvernului, care acum s'a înecat în mocirla păcatelor și a fărâdelegilor sale și pe care nu-i regretă azi nici chiar memelucii cei mai orbi.

Acum se vor putea gândi și municipiile slugarnice respective, cât de bine era să nu se fi grăbit cu votarea încrederii, ci să mări fi așteptat puțin, deoarece, iată, peste câteva zile li-s'ar fi dat prilejul să sprijinească cu votul lor de încredere un nou guvern. Faptul acesta de bună seamă era mult mai practic și mai folositor pentru lășerării votului de încredere.

A căzut guvernul? Foarte bine. Cu toate acestea nu s'a întâmplat un ceva extra-ordinar care să ne facă să ne bucurăm prea mult, deoarece a murit numai o formulă, pentru că mâine să nască în locu-i o altă formulă nouă și, probabil, și mai ticăloasă.

Indreptarea relelor și prăbușirea întregului sistem, iată aceasta o așteaptă azi milioanele lipsite de drepturi. Iar aceasta singur numai votul universal, egal, secret și după comune o va putea înălța, numai dreptul electoral democratic pentru care nu vom înceta a lupta cu și mai multă desperare.

tru tine și pentru copilașii noștri, căci voi sunteți cu inimă curată, cu îngerii.

— Cu îngerii nu mă asemăna George, căci sunt om și om fiind, am și eu păcatele mele. Inger a fost bătrânul, care și-a eșit în cale și te-a indreptat. Sau ce crezi tu, n'a fost acela un trimis al lui Dumnezeu? Acum cei d'întâi bani ce-i vom cheltui din acest aur, vor fi aceea cu cari vom plăti o slujbă la biserică.

„Să dai luminii și prescuri, Mărie, și dacă vom trăi, vom da o sută de florini domnului părinte, să repareze școala, iar pe Crăciun avem să cumpărăm un rând de vestminte preoțești”.

„Să ne ajute Dumnezeu, George...” Mărie era nespuse de fericită. Era fericită, că-și vedea bărbatul fericit, iar George, pricepând gândul ei, zise:

„Binecuvântată de Dumnezeu fie femeia bună și cu frica lui Dumnezeu, și binecuvântată fie și mama, care te-a crescut pe tine, dulcea mea Mărie!”

Au trecut ani de atunci, George și-a ținut cuvântul și nu a încetat niciodată a fi creștin bun și român vrednic, iar Maria în semn de aducere aminte de visul ei cu trandafirul, a sădit un trandafir lângă ușa ei și a băut baia cea pustie, care i-a dat ei atâta bine. Și acel trandafir, pus și-udat de ea cu lacrimi de recunoștință, an de an a crescut mai mare și mai frumos, și a stat mai mulți ani acolo.

Baia aceea a ajuns vestită și s'a numit și se numește și azi „La Trandafir”.*

* Auzită dela Suba Iannu, numit de băieții din Boșia Ionuțu împăratului.

Politica externă - criza financiară - și băncile noastre

Popor, în cea mai covârșitoare a lui parte, de mici agricultori, cum e poporul nostru românesc din Ungaria, lipsit de tagma marilor proprietari, marilor industriași și a marilor comercianți; un popor întreg de oameni, care, bântuit atâtea veacuri de vitregia norocului, nu a putut să-și însușească meșteșugul marilor speculații și trăește azi încă economiceste, mai mult dela mână la gură — e prea firesc, că nu s'a îndeletnicit nici cu urzirea itelor marilor intrigi ale politice externe.

Dar cum suntem și noi o părțică totuși ai urzei aceleia atât de complexe, ce se numește concert european, o componentă totuși a nenunțatelor acelor paralelograme de putere politică și economică, cari urnesc mersul lumii și cum ajungi în orbita unei anumite sfere de interese, e dela sine înțeles, că puterile acelea centripete, ori centrifuge, cari condiționează și direcționează circuitul, să ne înhațe și pe noi, să ne împingă și să ne ghiontuiească, să ne salte și să ne coboare — și de aceea e de datoria noastră, să ne mai aruncăm și noi câte odată privirea, asupra mării politice, pe valurile căreia se agită corăbiile marilor puteri europene, să căutăm să-i scrutăm și să-i înțelegem și noi rostul jocului valurilor, schimbarea fluxului cu refluxul și ținta pornirii apelor mari spre cutare ori cutare golf.

Marea aceasta a politicei lumii e azi tulburată. În adâncimile ei clocotește groaza primejdiei, ca rareori altădată. Intreagă diplomația tuturor țărilor europene e în agitație. Agenții diplomatici ai diferitelor state, aceste paseri vestitoare de furtună, zboară neliniștite dintr'un centru mondial în celălalt: dela Londra la Berlin și Viena, dela Paris la Petersburg. Fierbe o mare taină.

Iar bursele, aceste seismografe politice atât de senzibile, indică furtună și cutremur.

Iar acest indicament nu e rezultatul numai al coteriilor marilor speculatori, cari joacă la „baisse”, adevărate speculează devaluarea valorilor. E, durere, mult mai real.

Criza financiară, ce bântuie de astătoamnă și despre care se credea, că îndată cu trecerea finei anului va înceta, e azi și mai acută. Ba pare, că acum e să înceapă cu grosul. Băncile de emisiune: „Banca austro-ungară” și „Banca imperială germană” își strâng aurul. Au restrâns, limitat și îngreunat creditul. Au dat ordine, ba constrâng chiar și pe băncile mari particulare să facă asemenea. Materialul de bani se strânge și se adună, păstrându-se în caselle pancerate ale băncilor mari, cu o teană și cu o strădanie, par'că am sta în preajma izbucnirii războiului. Căci presiunii acesteia ce o exercită asupra pieței de bani atitudinea de rezervă a băncilor de emisiune, nu-i poate rezista nici chiar cele mai puternice bănci particulare: restrângerea creditului se generalizează dar, banul se face scump și căutat. Dar însași criza financiară e general-europeană: toate țările își strâng moneta.

În timpul cel mai recent am trecut în Ungaria iarăși prin o criză financiară la 1907, toamna. Dar a fost de durată scurtă

și de un caracter mai mult parțial. Și în zenitul ei nu a fost atât de acută ca cea de acum la început. Crizele financiare izbucnite pe vreme de toamnă nici nu au atâta influență dezastruoasă și nici nu pot fi în stare să producă atâtea ravagii în sânul unei societăți eminentemente agricole, cum le-ar putea produce o criză izbucnită, ori care se menține și durează și primăvara. Majoritatea debitorilor unui popor agricol, cum suntem și noi românii, ajung la posibilitatea solvenței în numerar mai cu seamă toamna, după cules. Și chiar dimpotrivă, cererile de credit agricol, pentru cumpărarea de pământ, de vite și pentru acuiziția de investiții, se întetese tot mai mult deodată cu ivirea primelor raze ale primăverii. Chiar de aceea menținerea crizei de acum trebuie să ne dea cevași de gândit.

Căci chiar acum, în vreme de criză financiară, își scot capul și se ivesc toate defectele și germenii tuturor greutăților intrinsece descentralizării atât de mari a capitalului românesc. Institutele mărunte acum încep să resimtă povara existenței. Și e firesc: descentralizat capitalul și prizărit la aproape 200 de institute de bani — diriguirea lui înțeleaptă și la locul și momentul necesității e mult mai anevoioasă. Se iau măsuri controversate și ne la timp venite. Se impun rezerve, ori prea bătătoare peste țintă, ori nu la timp și la loc potrivit și prin urmare nu numai inutile, dar alocuirea dăunătoare chiar. Se strâng într'o parte bani, poate cu mult prea mulți, de cum iar reclama, reala necesitate și se restrâng de altă parte credite, cari nu ar fi economic-politicește permis să se deneghe. Se produce astfel o încordare, a cărei mărime nu stă în raport direct cu cauzele ce o produc.

Cât de neasemănat mai ușoară ar fi situația capitalului nostru, dacă azi în loc de 200 institute mici de bani, am avea întreg capitalul românesc concentrat la cel mult 5—6 bănci mari, cu o rețea, sigur mult mai numeroasă, decât e numărul de azi al tuturor băncilor românești, — cu o rețea de filiale, de agenturi și de expoziții de ale lor. Cât de neasemănat mai mobil ar fi astfel creditul băncilor. Ce ușoară ar fi diriguirea banului la timp și loc. Ce prilej ar fi criza aceasta de a salva mare mulțime de țărani români, debitori azi uzurarelor bănci străine din provincie, cari, acum mai ales, dau asalt fără suferință asupra cinstitei lipse a bietului nostru plugar.

Și ce liniște ar fi în sufletul acționarilor români, convinși că chivernisirea banului lor e ridicată la cel mai înalt grad de siguranță și i se dă totodată prilejul, ca la caz de mare nevoie, să dea ajutor poporului.

Dar să lăsăm de-oamdată acestea. E o muzică încă a viitorului, chestiunea concentrării astfel sistematice a capitalului românesc. O chestiune însă, care cu atât mai serios va trebui să ne preocupe, cât ce se va limpezi situația financiară și vom fi trecut norocoși peste criză. Și va trebui s'o înfăptuim. Noi am atins-o aci și din prilejul acesta, deoarece chiar cu ocazia actualului crize, a făcut o declarațiune importantă în materia aceasta Pranger secreta-

rul general al „Băncii austro-ungare”: a desaprobat cu toată hotărârea forțată urcare de capital a băncilor provinciale din Ungaria și fondarea nouilor institute de bani, sperând că piața de bani se află în o situație atât de gravă și că e prea puțină nădejdea, ca în timp prevăzut această situație să se schimbe în bine.

Ne privește oare și pe noi afrontul acesta, făcut tuturor băncilor din provincie? Și încă chiar în vreme de criză.

Trei dintre cele mai mari bănci românești sunt în preajma urcării de capital: „Albina”, dupăcum remarcasem și noi pe larg într-un articol recent, dela 3 la 6 milioane cor. „Timișana” și „Bihoreana” dela 1,200,000 la 2,000,000 cor. Intrebarea ce ni-se impune însă e, că oare forțată e această urcare de capital, nu constituie ea răspunsul unor necesități reale? Privitor la urcarea „Albinei” cititorii noștri ne cunosc părerea, din articolul trecut. Ea se rezumă în punctul, că: *acea urcare nu răspunde numai unei reale necesități, ci dimpotrivă ea constituie unul dintre cele mai importante momente de politică economică românească. Și nici decum altfel nu ne putem declara nici în fața urcării capitalului societății, proiectat și deschis de celelalte două institute românești.*

Intărirea și mai mare a celor câteva puternice institute de bani de-ale noastre, ni-e totdeauna binevenită. Nu astfel va trebui să ne fie atitudinea însă în fața nouilor fondări ale măruntelor institute. Dacă un anumit ținut reclamă obiectiv, necesitatea unei bănci românești, interesenții imediați din partea locului, inițieze și încerce fondarea băncii, dar numai și numai sub egida și auspiciile unui mare institut românesc, după poziția comercial-geografică a locului, a celui mai corespunzător — și cu expresă țință, ca având succes fondarea — dovadă a realei necesități — să o aflienze imediat cutărei bănci mari. Numai astfel vom urma pe cărarea azi singură salvatoare a economiei politice naționale românești reale.

Așadar?!

Să sprijinim, chiar acum în vreme de criză financiară, când toată paraua e reclamată și binevenită creditului, cu toată puterea banului nostru dispensabil necesităților zilei, urcarea capitalului celor trei bănci românești. Iar fondările noi proiectate, ori inițiate deja, să prindă cea mai prielnică ocaziune, ca oferind marilor institute, în a căror orbită se află, un stoc de capital considerabil, să reclame pentru ținutul lor o agentură, ori filială, a cutărei bănci mari, în locul măruntei fondări, azi la cel mai ne-avenit timp întreprinse.

Dar oricum se va face, noi avem firma convingere, că urcările aceste proiectate, vor avea succes, constituind o necesitate și neavând nicidecum caracterul artificialității.

*

Iar acum să ne întoarcem din nou la schițarea atitudinii, ce vor trebui s'o observe băncile noastre în fața crizei, așa cum ele astăzi sunt și stau.

Dupăcum avem noi informațiunile, băncile noastre mai mari românești, în frunte cu „Albina” și „Victoria” au luat măsuri, ca băncilor mici, la caz de nevoie, să li-se poată oferi ajutor. Cu deosebire circulara „Albinei” trimisă băncilor comitente ale ei își are importanța. Pentru că nu ne îndoim, că procentul ce-l va socoti în asemenea condiții „Albina” va fi conform scăzut. Direcțiunile băncilor mai mici, să cumpănească și să aprecieze deci bine acel ofert al „Albinei”. Asupra procedului în amănunte e prea firesc că nu putem să ne dimitem. Nu e iertat. Oprește aceasta necesitatea tainei, care trebuie să se păstreze în oricare conducere, fie aceea politică, ori cu atât mai mult financiar-politică. Dar credem iarăși, că e de datoria „Solidarității”, ca pe conducătorii băncilor ce-i constituiesc ființa, să-i concheme „ad audiendum verbum”.

Vor fi poate zile grele, prin cari avem să trecem. Iar un cuvânt de ordine, spus la timpul său, numai strica nu poate. La tot cazul însă e mult mai înțelept acel vechiu: „principiis obsta”...

Și astfel, după o scurtă ochire asupra val-vârtejului politic, economic și financiar, ce ne încunjoară, iată-ne ajunși și la o convingere din nou întemeiată, că: *nici un rău, fără învățătura lui de bine.* Tot asemenea și criza prin care trecem, un rău cum e, dar dacă i-i vom ști trage învățăturile, poate că ea va accelera concentrarea și consolidarea capitalului românesc și în consecuență potențarea astfel la un înalt, poate nebănuit grad și a puterii noastre politice românești.

E de datoria conducătorilor să vază tot și să rostească cuvântul!

Iar de datoria noastră, a tuturor, va fi să-l intrupăm!

EXTERNE

Contractul comercial al Austro-Ungariei cu Bulgaria. În camera bulgară din Sofia s'a desbătut contractul comercial încheiat între Austro-Ungaria și Bulgaria. La desbateră contractului dep. Peschew (liberal) luând cuvântul a declarat, că după părerea lui, Bulgaria plătește dreptul de a putea exporta vite în Austro-Ungaria cu concesiuni neproporționate de mari. Dintre aceste concesiuni unele vor putea avea în viitor urmări foarte neplăcute pentru Bulgaria. O astfel de concesiune este dreptul ce se dă cetățenilor austriaci și unguri, de a-și putea câștiga proprietăți de pământ în Bulgaria. Guvernul trebuie să arete mai multă fermitate. Dar cu toate acestea contractul trebuie primit, pentru că el înseamnă un pas înainte față cu starea de față.

Fostul prim-ministru Malinow și alți oratori au cerut cuvântul și de asemenea au criticat contractul.

La sfârșit a luat cuvântul ministrul de finanțe, Theodorow și apărând contractul a declarat următoarele: Austro-Ungaria n'a putut oferi Bulgariei ceea ce n'a dat nimănui — și Bulgaria iarăși n'a putut să denege Austro-Ungariei, ce a dat deja și altor state. Astfel este a se explica, că Bulgaria prin contractul acesta dă cetățenilor austrieci și ungari dreptul de a-și putea câștiga proprietăți de pământuri pe teritoriul bulgar. În schimbul concesiunilor noi am primit dela Austro-Ungaria alte concesiuni, dintre cari cea mai de valoare și mai însemnată este aceea, care privește exportul de vite pe teritoriul Austro-Ungariei. Să sperează și e de dorit, ca prăsitorii și negustorii de vite să

tragă folosul și să fie asigurat pentru Bulgaria pe viitor, desfacerea exportului de vite pe teritoriul Austro-Ungariei. Ministrul și-a încheiat vorbirea declarând, că prin contractul acesta se face un pas înainte și va avea influință mare pentru dezvoltarea țării.

Camera, după vorbirea ministrului a primit contractul între aplauze nesfârșite.

*

Chestia cretană. „Jeni Gazetta” află din ier vor sigur, că în urma nouilor faze în chestia cretană Anglia a declarat, că la cea mai mică mișcare, ce s'ar face pentru atacarea mohamedanilor din Creta, va ocupa întreagă insula cu puterea armată. Status quo și drepturile suverane ale Turciei vor fi menținute și trimiterea deputaților cretani în parlamentul din Atena se va împiedeca cu orice preț.

Rusia și Franța este de acord în chestia aceasta cu Anglia, și pașii făcuți de Turcia pe calea diplomației au fost încoronați de succes, ajungând chestia cretană într-un stadiu definitiv, care corespunde intereselor Turciei.

Tot acest ziar constată, aducând laude prim-ministrului din Grecia, Venizelos, că acesta neprimind pe deputații cretani în parlamentul grecesc, a arătat că Grecia este hotărâtă să facă o politică pașnică, care asigură prosperarea statului grecesc.

După ziarul „Daily Telegraph” Rusia are pregătiți 1000 soldați, că la caz de lipsă să-i trimită în Creta. Turcia și-a dat deja învoierea pentru transportarea acestor soldați prin Dardanele. Aceleași măsuri au luat și puterile celelalte cu excepția Italiei.

În cercurile diplomatice din Viena se crede că guvernul grecesc câștigându-și la alegerile recente majoritatea mandatelor în parlament, va fi destul de tare de a împiedeca conflictul cu Turcia.

Ocuparea insulei Creta cu miliția din partea puterilor, cerurile diplomatice din Viena o cred de foarte probabil.

De altcum înaintea insulei se află deja deja 3 vase de războiu rusești.

*

Bugetul Turciei. Foaia oficioasă turcească de azi comunică bugetul Turciei intrat în vigoare în 14 l. c. prin o dispoziție novelară. Din acest buget reesă, că cheltuielile ordinare sunt de 33,397.338 fontii, creditul suplertoriu de 395.169 fontii, iar în tratetele de 30,514.158 fontii. *Bugetul portofoliului de războiu e de opt milioane și jumătate, iar al celui de marină e de 1,276.000 fontii.*

*

O ședință furtunoasă în duminică. Din Petersburg se anunță: În duminică o moțiune semnă de o sută de deputați, cerând pentru femeile dreptul de a exercita advocatura, a provocat o vie discuțiune. Ajutorul ministrului de justiție a declarat că acel proiect este neoportun și a refuzat de a elabora un astfel de proiect. Opozițiunea și centrul au combătut în mod violent aceste declarațiuni. Discuțiunea s'a amânat. Președintele voină apoi să puie pe mâne la ordinea zilei a treia care e tire a proiectului guvernamentului Chelm, majoritatea compusă de opozițiune și centru s'a opus la propunerea președintelui, care a fost respinsă în contra voturilor drepte și ale naționaliștilor.

*

Germania și Turcia. „Taegliche Rundschau” scrie într'un articol prim cu ocazia întrevederii dela Veneția:

Pentru noi nu există chestiune macedonească în Turcia precum pentru Turcia nu există chestie poloneză în Prusia. Dacă „comitagii” vor veni la noi, porțile ministerelor și ale redacțiilor le vor rămâne închise. „Berliner Neueste Nachrichten” zice: „Germania nu are nici un interes a împiedeca pe Italia de a se instala în Tripolitania, dar are cel mai mare interes de a împiedeca un atac împotriva Turciei de Europa sau de Asia. Dacă Italia ar forța Dardanelele sau ar deslăntui războiul în Balcani, trupele sale în Europa ar fi mobilizate și flota sa va avea o sarcină cu totul alta decât a asigura comunicația cu „Tripolisul”.

Pentru sezonul de primăvară au sosit

noutățile în tot felul de **pălării, cravate, albituri, gu-lere, ciorapi**, precum și **ghete** de o calitate de recunoscut de bună pentru bărbați, dame și copii, cari le puu la dispoziția m. st. cumpărători.

Pe acela care ne sprijinește îl sprijinim și noi.

MANNHARDT JENŐ

urmașul lui LEITNER LAZAR
ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Zöldfa nr. 13
Telefon 695.

Internat pentru studenții români în Budapesta.

A fost timpul suprem, că s'a ivit și la noi ideea — și s'a expus modalitatea concretă — de a înființa un internat pe seama tinereții române dela școlile mai înalte din Budapesta; am cetit în „Românul“, numărul 58 din anul curent, expunerea și motivarea acelui obiect — pentru noi români din Ungaria destul de important — și cunoscând eu din experiență marele favor al creșterii tinereții dela studii în internat, am aflat de bine să contribuim și eu cu cunoștințele mele la înființarea publicului nostru.

Neconștientat sunt și eu un mare aderent al înființării internatului românesc în Budapesta și ar fi pentru noi un mare folos, dacă acest scop s'ar ajunge cât mai de grabă, din mai multe puncte de vedere.

Din punct de vedere pedagogic la școlile de categoria școlilor medii întreținerea în internat sub conducerea și supravegherea prefectului e superioară întreținerii din căsi private — de diferite grade de cultură, de diferite grade de moralitate și de diferite concepte igienice — așa de sus, încât nici nu se pot asemăna; experiența de toate zilele ne arată, că procentul de neglijență la elevii din internat e cu mult mai mic, decât la elevii întreținuți în case private; dacă se și întâmplă, că un băiat din internat pe lângă toată conducerea conștientoasă și pe lângă toată diligența băiatului, rămâne student slab și în studii nu produce rezultat acceptabil, vina nu e modul de creștere în internat, nici nu e vina băiatului, ci natura, care dela naștere l'a dotat cu memorie slabă; știința psihiatră a constatat, că la studiu prima condiție e memoria bună; lipsește aceasta, atunci cu cât mai timpuriu, cu atât e mai bine, ca băiatul să meargă la cariera agronomiei, comerțului sau industriei.

Tot despre școlile medii vorbind, elevii din internat totdeauna vin mai bine pregătiți la prelegeri, decât elevii din case private, pentru că în internat stau sub conducere și sub control, capătă îndrumări la studii și așa venind preparați la prelegeri, sunt mai liniștiți, mai disciplinați, mai dedicați la ordine, se vede pe ei și curățenia; în internat capătă regulat și scaldă.

Din punct de vedere moral — presupunând că internatul e bine condus — întreținerea în internat e cu mult mai mare garanță decât cea din căsi private; în internat stă tinerețul sub continuu control, ziua și noaptea, sunt totdeauna mai mulți la o altă, chiar și când merg la preambulă ori la jocuri, când merg la școală și când vin dela școală; mintea tânără n'are ocaziune a se ocupa cu lucruri ori cu vorbe slabe, elevul nu poate umbla fără rost pe străzile orașului, nu poate comunica cu persoane de moralitate îndoielnică, stă sub disciplina prescrisă în internat, aceasta aduce cu sine și dedarea la purtare socială cuviincoasă și contribuie la formarea tăriei caracterului.

Acum luând în considerare pe univerzitari, pe ascultătorii dela politehnică, pe cei dela academia comercială, dela academia veterinară, dela academia farmaceutică, dela academia de arte, (pictura și sculptura) dela academia de muzică și dela celelalte școli mai înalte de rang academic, la cari noi în Budapesta avem, și în viitor tot în număr mai mare vom avea, și pentru cari e contemplat acest internat, trebuie să constat, că din toate punctele de vedere înființarea acestui internat, pentru creșterea unei mari părți a inteligenței noastre, e o necesitate, ce nu se mai poate amâna; zace deci în interesul nostru, ca aceia, cari cunosc traiul mizerabil a tinerețului nostru dela școlile mai înalte din orașe mari, să vină și să conlucre la înființarea acestui internat.

Dacă acest tinereț are în internat cvartir, masă, luminat și încălzit — sală de învățat și bibliotecă — nu va spesa banii ce-i capătă dela părinți sau din stipendii prin crășmele și cafenelele din Budapesta, hrana regulată, locuință caldă și luminată, apoi sală de studiere au mare putere strângătoare asupra tinerețului, ale cărui venituri și așa sunt tare mărginite; acestea împrejurări, precum și ordinea prescrisă în internat dedă tinerețului o viață mai solidă; cu înființarea acestui internat s'ar crea pentru tinerețul nostru în Budapesta un azil, unde cu preț moderat ar căpăta adăpost cinstit și solid, sănătatea și moralitatea lui n'ar fi expusă destrăbălării vieții de crășmă și de cafenea.

Din punct de vedere național — și aceasta

e de mare însemnătate să ne nizuim, nu numai în Budapesta, dar în toate orașele, unde avem tinereț la școală în număr ceva mai însemnat, a înființa internate, pentru că în internat românesc tinerețea noastră e mai ferită de spiritul străin, aici începe în tinăr a învia conștiința, că el e o parte a neamului său și aici își păstrează cultura și limba sa.

Acum referitor la internatul din Budapesta afară de punctele de vedere sus înșirate e de mare însemnătate și punctul de vedere economic; dacă se va înființa internatul din contribuiri naționale, internistul capătă locuința gratuit, iar dacă zelul publicului nostru va face posibil, ca după deschiderea internatului să se mai adune și un capital stabil neatacabil, din a cărui venituri să se acopere salarizarea personalului de administrare și a celui de serviciu, atunci internistul ar purta numai speșele hranei și considerând, că materialul de alimentație pentru internate se procură în cantitate mare, deci mai ieftin, taxa de întreținere a internului s'ar reduce la jumătate din aceea ce ar consta în casă privată. Cu cât dispune un internat de mai mari fonduri, cu atât e întreținerea mai bună, iar a griji de acvirarea de membri și de izvoare de venit la crearea de fonduri va fi totdeauna datorința morală și națională a universitarilor români.

Ungurii — cari peste noapte imitează tot ce e bun dela popoare culte — înființează internate în toate orașele, unde sunt chiar și numai școli medii, și acestea sunt toate pline de interniști; deci să imităm și noi pe unguri.

Din inimă recomand publicului românesc sprijinirea înființării internatului românesc în Budapesta, ca să aibă aici tinerețea noastră dela școlile mai nalte un adăpost solid, ca să nu ni-o strice demoralizarea orașului mare și mediul străin.

Un profesor.

Scrisoare din București

Liga Culturală: Aniversarea regatului român.
— Situația politică.

15 martie 1912

A fost deosebit de frumoasă serbătoria pe care secțiunea bucureșteană a Ligei Culturale a dat-o aseară în amintirea proclamării Regatului Român.

În seria conferințelor bisăptămânale pe cari „Liga“ le organizează în sala „Muntelui de Pietate“, aniversarea regatului a adus o afluență de lume neobișnuit de mare. Aceasta s'ar explica, în parte, prin bogăția programului serbării și prin însemnătatea zilei.

Cuvântul de ocazie l'a rostit d. dr. Ion Scurtu: *Regatul și neamul românesc.*

D. Scurtu, vorbind, nu folosește nici gestul, care ar vrea să *adaoge*, nici acea variație în gama vocii, care ar vrea să *accentueze*, și nici vre-o atitudine asupra căreia să fi făcut anumite pregătiri. Vorbește curgător, ușor, atrăgător. Fraza-i e completă, — și, în jurul ideii fundamentale, motivele de ornament se orânduiesc într'un cadru desăvârșit.

Cuvântul său găsește adevărul și îl știe pildui. Când nu-l mai auzi, n'ai pierdut nimic din impresia pe care o încerci ascultându-l, motivele artificiale de convingere n'au fost și nu le-ai putut uita.

Așa a fost și în seara de 14 martie, la „Muntele de Pietate“.

A spus cum e neamul nostru răzlețit în multe hotare, cât rău și — chiar cât bine e în asta.

A arătat cum cultura românească astăzi nu cunoaște granițe. Că suntem un neam privilegiat printre alte neamuri, gândind, simțind și grăind la fel, dintr'un hotar într'altul. Apoi, că ne place, nouă românilor, să ne umilim pe noi înșine, suntem certăreți și tăcem bucuroși atâtea lucruri bune. Presa nu ține să educe — întâia ei datorie — și e stăpânită, în cea mai mare parte, de luptele politice, în cari știm cât loc trebuie să dăm patimilor. Români din afară de regat, citindu-ne gazetele, văd, atâtea rele cari nu sunt, și nu văd atâtea lucruri bune, cari sunt și cari se tac, cu toată învățătura și îndemnul pe care îl cuprind întrânsele.

Conferențiarul, în cuvinte pline de simțire, își întoarce gândul, cu pietate, la generația de oameni mari, din a căror voință a ieșit regatul României.

A cetit, apoi, poetul Radu Rosetti. Un om simpatic ca înfățișare, glumeț în vorbă, spune, într'un ton ușor, săltăret, versuri străbătute de duhul glumei, și din cari se desprinde, totuși, la sfârșit, o lumină de adâncă durere omenească.

D-soara Lucia Calomeri a recitat, cu multă artă, „Doina“ de Coșbuc și „Cântec“ de Iosif.

D. Corăscu a cântat „Doina Oltului“, „Doina Moșului“ și „Mărită-te, mândra mea“.

Glasul d-lui Corăscu știe să prindă așa de mult din duioșia doinelor noastre, are atâtea natural într'ânsul și atâtea mijloace emoționale încât, mărturisesc, simțesc, de câteori îl ascult, o adevărată părere de rău, că nu a putut fi cultivat mai mult.

D. Belcot, tânărul artist, de talent dela Teatrul Național, a spus câteva cuvinte din „monoloagele“ lui G. Ranetti. Arta d-lui Belcot a știut să pună în lumină toată gândirea adâncă și hărbătească a omului care, pentru mulți, e un caracter.

Sunt monoloagele acestea atât de glumețe, și, totuși, așa de serioase.

O gheată și un galoș.

Gheata își disprețuiește tovarășul, care așteaptă la ușă, plin de noroi, pe când ea se plimbă în saloane, printre cucoane.

Dar se întâmplă, că galoșului, de durere, îi plesnesc două artere, — și gheata rămâne fără de tovarăș. Acum cine s'o mai ocrotească de noroi, cine s'o mai aștepte la ușă?

La încheiere, d. V. Eftimiu, tânăr scriitor pe care ni-l dă Macedonia, a cetit din scrierea sa „Rapsozii:“ o închinare lui Alexandri, „acel regel al poeziei, veșnic tânăr și fericit“ și, alta, lui Eminescu, epigonul.

*

Lupta politică continuă cu înverșunare. Acum, adunările opoziției unite nu se mai mulțumesc a fi săptămânale: ele se țin zilnic.

Prin corpurile legiuitoare se trece o lege care autoriză comuna București să facă un împrumut de 30 milioane, din cari, între alte lucrări de edilitate și igienă ale orașului, ar fi să se înzestreze capitala cu linii de tramvai.

Conservatorii învinuiesc pe liberali că noua societate de tramvai, pe lângă o anumită cotitate a statului, are numai capital liberal, ca întocmită sub guvernământul acestui partid. Ba s'a găsit chiar că societatea ar fi constituită în mod neregulat, și s'a pornit împotriva-i proces de anulare.

Acuma, zilnicele întruniri liberalo-tachiste protestează în contra măsurii pe care guvernul vrea s'o ia spre a pune capăt acestei chestii prin exploatarea în regie, de către comună, contractându-se un împrumut, a rețelilor sale de comunicație.

Cetățenii sunt divizați în tabere vrășmase, mulți din simț de partid, dar sunt și unii pe deplin convinși de dreptatea cauzei pe care o apără.

Campania a făcut serioase greutăți guvernului, — n'au lipsit nici insultele și încercările de a ataca pe miniștrii în stradă, — și se știe cum, în zilele din urmă, era vorba de o remaniere în guvern, ba chiar de o nouă combinație, prin retragerea d-lui P. P. Carp, șeful guvernului, și a d-lor Al. Marghiloman și N. Filipescu și formarea unui nou cabinet sub șefia d-lui Titu Maiorescu, ministrul actual al externelor.

Ba sunt unii cari spun că guvernul pleacă cu totul.

Ce va mai fi, vom vedea.

Corresp.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboșală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Românul“.

C'o stângăcie mai mult

„Reuniunea numită „Erdélyi Pártfogó Egyesület” din Cluj cu scripta de dto 5 martie anul curent nr. X/8 și respective de dto 11 martie a. c. nr. prezid. I/16, notifică cumcă înființându-se pentru a-și extinde activitatea asupra întregului teritoriu a Ardealului voiește a începe patronajul — apărarea — tinerilor în comitatul Bistrița-Năsăud și Solnoc-Doboca prin înființarea în Bistrița și Dej a unei secțiuni — și că pentru realizarea scopului reuniunii — are deosebit lipsă de ajutorul preoților și a învățătorilor, pentru că ei sunt chemați în rândul întâiu spre împlinirea activității de patronaj, ca și cari și-au dedicat viața spre nobilitarea sufletului pruncului și a moravurilor lui.

Scopul reuniunii este de a sprijini pe tinerii căzuți în păcate, delict, crime — pe aceia a-i îndemna la viață morală și a-i crește de cetățeni folositori ai patriei. Aceasta în linia primă e datorința societății pentru că interesul nostru al tuturor pretinde, că păcatul să fie cât mai puțin, siguranța societății cât mai firmă.

Spre ajungerea acestui scop, reuniunea are lipsă, ca în fiecare comună să aibă un atare om, la care, ca la un cunoscător a tuturor manifestațiilor sufletului tânăr în interesul mântuirii acelora să se poată adresa cu încredere. Atari sunt în rândul prim preoții și învățătorii.

Roagă așa dară, reuniunea pe acest ordinarat să recerce pe preoți și pe învățători ca să o sprijinească în realizarea scopurilor amintite.

Ceeace notificându-se fraților voastre prin aceste se recomandă părtinirea cu interesare și cu căldură a activității supra-numitei reuniuni.

Din ședința consistorială ținută în Gherla la 12 martie 1912”.

Dăm aici circularul Consistorului de Gherla în întregime ca cetitorii să-l judece obiectiv. Mărturisim, nu suntem în stare să deslușim scopurile urmărite de Prea Veneratul Ordinariat cu edarea acestui circular.

Nu fiindcă nu ne vine a crede că Consistorul ar intenționa acelaș lucru ca și reuniunea „Erdélyi Pártfogó Egyesület”. Consistorul eventual voiește să promoveze după putință — prin îndemnuri să stimuleze preoțimea sa — la un lucru aparent nobil, filantropic.

De alta parte nu putem presupune că între atâți dignitari, să nu se fi găsit nici unul care să descopere cursa întinsă. E lucru știut doar activitatea reuniunii similare din nordul Ungariei. În slovacime există mai multe, au aproape o duzină de aziluri pentru copiii slovacilor răpiți adeseori cu puterea dela părinți. Nu pentru că ar fi depravați îi țin în aziluri, ci ca să crească din ei cetățeni folositori „patriei”, după rețeta șovinilor jidano-maghiari. Isprăvurile azilelor provoacă protestul slovacilor. Acest fapt trebuie știut, atunci nu se întâmpla ca o astfel de reuniune să stârnească bucuria Consistorului de Gherla în momentul apariției sale pe orizont. Sprijinul moral deja prestat poate să fie mai daunător decât cel material pe care l'a vota desigur congregația comitatensă a ambelor comitate, în care reuniunea își va extinde activitatea.

Perspectivă tragicomică! Cu bani românești se vor ridica aziluri sprijinite de preoții români pentru maghiarizarea copiilor români.

Aceasta-i ținta reuniunii — și nu de educarea morală o doare. Scopurile filantropice-s paliatoare și nu-i iertat ca preoții români să devie agenți inconștienți, unelte de maghiarizare în serviciul reuniunii nici atunci, când superioritatea bisericească din nebăgare de seamă*) îi îndeamnă la așa ceva.

Credem că cel puțin în viitor Consistorul de Gherla se va feri să comită stângăcii care au darul să incurce pe cei conștienți și liniștesc conștiința păcătoasă a celor uitați de sine. Săpienti sat.

Scrisoare din Iași

Sărbătorirea centenarului lui Nic. Crețulescu. — Aniversarea „luptei pentru limba românească.” Diverse.

Iași, 14 mart. st. v.

Secția locală a „Ligei Culturale” a hotărât ca festivalul de pe luna curentă să fie consacrat memoriei lui Nic. Crețulescu. În acest scop Dum. 11 martie ora 3 p. m., în aula universității, ilustrul academician d. A. D. Xenopol, și-a desvoltat, în fața unui distins și foarte numeros auditor, conferința d-sale relativă la viața și opera sărbătoritului.

Nu vom face rezumatul celor spuse, deoarece un rezumat al comunicării similare făcută la academie a apărut la vreme în coloanele „Românului.” Voi releva numai, că incidental, d. Xenopol a atins o chestiune foarte importantă: a *finutei pe care trebuie s'o aibă statul și poporul român față de plănuita serbare din partea rușilor a împlinirii unui veac dela anevaria Basarabiei.* (26 mai a. c.) Dsa a spus că va stăruî să se constituie comitete în orașele principale din țară, pentru a-se consulta și a vedea cum e mai bine de întimpinat această cumplită cumpănă morală ce se abate asupra țării noastre.

Declarația dlui Xenopol a provocat mare senzație; iar în general, vioiciunea, cu care și-a expus întreaga conferință, a fost călduros primită de întreaga asistență.

Au urmat recitări din poeziile mult apreciatei poete dna Riria Xenopol, și apoi cetirile dlor Gh. Topârceanu și M. Codreanu din propriile lor opere. Festivalul s'a încheiat prin alosele producțiuni de cântece populare ale corului seminarului.

*

Ca în toți anii studențimea universitară a prăznuit ziua de 13 martie, în care s'a dat apriga luptă pentru triumful limbei românești, printr'o sezațoasă ce a avut loc în localul „Casei populare de cetii”.

O orhestră a deschis serbarea prin „Deșteaptă-te Române”, după care, unul din cei mai vechi și mai iubiți studenți, care peste câteva zile își va lua doctoratul în medicină, doctorandul N. Ionescu-Govora, a reîmprospătat în cuvinte calde celor prezenți episoadele eroice lupte din 1906.

În urma invitației studenților, d. prof. A. C. Cuza a vorbit despre: „Triumful ideii naționale prin Universități”.

„Vin dela Dorohoi. — a început d-sa. — unde am deschis ciclul de conferințe, ce ne-am propus să ținem, tratând despre: „Scopul conferințelor noastre”. Tot în cadrul doctrinei naționaliste și îndreptățiți că prin auditorul restrâns care ne ascultă noi ne adresăm maselor vom vorbi despre: Triumful ideii naționale prin Universități”.

„Noi sărbătorim în ziua de 13 martie principiul național; căci se știe, că din multimea principiilor două se reliefează mai cu osebire: principiul național și cel cosmopolit. Care din două întrepruează adevărul? Acela care se raportă la realitate. Neexistând o umanitate rămâne deci ca real principiul național”.

„Se pune acum întrebarea: ce sunt universitățile? Cele mai superioare așezăminte de cultură. Ce este cultura? Produs al naționalității. Care e

*) Care nu-i este îngăduită. N. Red.

deci menirea universităților? Să reprezinte cultura naționalității respective”.

„S'a strigat necontentit de către unii interesați: profesorul la catedră! studentul la carte! — Respingem această mentalitate fundamentală greșită, pentru că noi cunoaștem datoriiile universităților”.

Să le examinăm. Prima datorie a unei universități este a științii teoretice, prin care tinde să ne ridice la nivelul cunoștințelor timpului. A doua datorie este a științei concrete, aplicate; căci, numai cercetând realitățile în mijlocul cărora se dezvoltă, o știință progesează. De pildă: Economia politică națională n'ar avea nici-o rațiune de existență dacă nu și-ar răzima teoriile pe realitățile societății românești. Un alt exemplu: la un moment dat, în Germania, știința economică băgă de seamă că teoriile sale nu mai corespund realităților societății germane. Și atunci, așa numiții specialiști de catedră, în frunte cu Adolf Wagner și Schmoller, în fața acestei contraziceri, se adunară și prin soluțiile practice pe cari le-au dat, îndreptară știința economică în făgașul ei adevărat și an înfriur, în acelaș timp, enorm societatea germană.

Să revenim la universitatea din Iași. Dat fiind împrejurările vitrege în mijlocul cărora trăim, universității din Iași i-se impune mai mult decât oricând o intensă activitate practică.

În viața universității noastre deosebit două perioade distincte: Cea dintâi de pe la 64 până la 1900 și a doua dela 1900 până astăzi. Până la 1900 studențimea îi plăcea să se intituleze cosmopolită, socialistă. Se vindeau ca să fericească umanitatea! și uitau de bietul popor din sânul cărui ieșiseră. Studențimea de astăzi stă cu totul sub stăpânirea ideii naționale. Se hrănește cu această idee și o propagă prin toate mijloacele. Până la atât stau sub stăpânirea acestei idei, încât nici unii n'ar îndrăzni să se ridice contra ei. Cel mult pretind unii, că naționalismul nu poate fi monopolizat și, că și ei sunt naționaliști.

Dar ce ideia să stăpânească numai în universități nu e de ajuns. Ea trebuie să pue stăpânire pe întreaga țară. Funcționarii, magistrații, militarii trebuie să fie naționaliști din toată convingerea, nu pentru leafă.

Cum putem însă asigura în acest sens, triumful ideii?

Ne vom servi de o amintire asupra căreia atrag atenția tinerilor.

La universitatea noastră a fost pe la 1868 un mare profesor: Simeon Bărnăuțiu. Avea o mare putere de convingere, „quasidivină”, precum se spune un biograf al său — încât, nu trebuie să ne mire faptul, că naționalismul său de catedră dădu naștere unui partid: fracțiunea liberă și independentă. Prin fel de fel de mijloace însă, Brătianu reuși să-i atragă pe fracționiști, determinându-i să se contopească cu partidul liberal. Tocmai atunci muri și Bărnăuțiu, încât, cei ce veniră acum în contact cu politicianismul vulgar și-au sfărșit marea căte una convingerile curate, însuflete de Bărnăuțiu. În chip natural, a urmat atunci în universitate perioada socialismului anarhist.

Astăzi însă s'au reințors timpurile cele bune. Numai păstrând ideea națională limpede în universități, îi vom putea deci asigura triumful și în viața practică. Zău! ies din universități tineri electrizați momentan de ideea noastră și pe care prietenul meu Iorga i-a numit „secături entuziaste”.

Aceștia sunt victimele vulgarității vieții politice. Totuș, chiar în sufletul celor pierduți există ceva din entuziasmul tineretii curate. În lunga și trudnica noastră activitate am dat, prin diferite colțuri ale țării, peste mulți de aceștia. Măne, când va fi o altă viață, ei vor fi alături de noi.

Dar, transformarea acestei vieți nu se poate face decât prin cultivarea și aplicarea ideii naționale, iar acelea cari sunt chemate în primul rând să ia parte la această transformare sunt universitățile, căci, altminteri, un nou 1907 ne pârdește.

Inutil să mai spun profunda impresiune, pe care a lăsat-o asupra numerosului auditor această magistrală conferință.

Au urmat apoi cetiri, declamații, cântece și dans.

— George Enescu a spus la București un prieten al său, după concertul său din Iași, că s'a rămas încântat de finețea gustului artistic și cunoștințele muzicale ale publicului ieșean.

— În una din zilele Paștelui „Soc. scriitorilor români” va da în sala Teatrului Național

frumoasă șezătoare literară, la care vor citi din operele lor domnii: Al. Brătescu-Voinesti, Em. Gârleanu, M. Sadoveanu, M. Codreanu, I. M. Rașcu, Gh. Topârceanu și alții.

Șt. P. Moldovanu.

Dela congregația comitatului Alba-inferioară

— Ședința generală ordinară. —

(Prin telefon.)

Aiud, 29 martie.

Azi a avut loc în Aiud ședința generală ordinară de primăvară a congregației comitatului Alba inferioară, având între alte puncte la ordinea zilei și curenda comitatului Arad pentru a-și exprima și comitatul nostru încrederea și alipirea față de guvernul-Khuen.

Comisiunea permanentă a congregației a făcut propunerea, că avându-se în vedere faptele patriotice ale guvernului-Khuen congregația să-și exprime neclintita încredere față de acest guvern.

Din partea clubului comitatens al partidului național român a luat cuvântul președintele clubului d. dr. Iuliu Maniu, care într-un discurs admirabil rostit în limba românească a expus pe larg situația politică din țară și mai cu seama ținuta ticăloasă a acestui guvern față de reforma electorală.

La începutul discursului d-lui Maniu unghurii încercaseră să protesteze în contra vorbei românești, dar aplauzele românilor și ținuta vrednică a iubitului nostru conducător le-a adus aminte năbădăioșilor patrioți să-și înfrâneze indignarea, pentru că — cum a spus d. dr. I. Maniu — legea asigură românilor dreptul de a vorbi românește în congregație și în ciuda tuturor protestărilor ei se vor și folosi de acest drept al lor.

D. dr. Iuliu Maniu după ce în cuvinte usturătoare a sbiciuit toate păcatele și fărădelegile guvernului căzut, în numele clubului comitatens al partidului național român a făcut propunerea, ca congregația să-și exprime neîncrederea față de activitatea guvernului, prezentând următorul proiect de rezoluție:

„Considerând, că guvernul Khuen nu și-a ținut promisiunea de a introduce reforma electorală democratică, și de a înfăptui un regim drept pentru toate popoarele acestei țări, acest guvern nu s'a învrednicit nici de simțămintele de alipire ale acestei congregații”.

Din partea justhiștilor încă s'a făcut o propunere la fel cu a românilor.

Tabăra mamelucilor fiind în majoritate, firește a primit propunerea comisiunii permanente a congregației.

Au urmat celelalte puncte puse la ordinea zilei, cari au fost toate primite.

D. dr. Iul. Maniu a luat cuvânt la toate celelalte puncte la ordinea zilei, cari se refereau la chestii de interes românesc.

Membrii români ai congregației, din cauza unor coincidențe s'au prezentat în număr mai mic ca de altă dată la această adunare generală a congregației.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Punerea în libertate a d-lui N. Tacit

O telegramă din Roma anunță că dl N. Tacit, implicat pe nedrept în atentatul contra regelui Italiei a fost pus în libertate de către autoritățile italiene convinse de nețemeinicia bănușelilor lor.

Cum se știe am fost cei dintâi care ne-am exprimat încrederea în nevinovăția dlui N. Tacit despre a cărui activitate pe terenul cauzei naționale a românilor din Turcia am avut referințe exacte. Ne pare bine că autoritățile italiene și-au recunoscut greșola deși cam târziu. Ar fi fost și mai bine dacă nu s'ar fi grăbit să dea crezare unor șvonuri anonime și să expuie astfel supărărilor nemeritate pe un om ca dl Tacit, cunoscut ca bun prieten al Italiei.

În legătură cu această avem de observat că și dl Tașcu Pucerea celalalt aromân implicat în acest atentat a reușit să stabilească nevinovăția sa prin acte indiscutabile care s'au publicat împreună cu o scrisoare a dsale în ziarele din România.

De alta parte din Viena primim următoarele:

„Le Temps”, cel mai mare ziar francez, scrie:

Cercetările făcute în urma atentatului contra regelui Italiei dovedesc tot mai mult că anarhistul Italian Dalba n'a avut complici.

La orice caz, acea ce s'a conjeurat un moment despre preținse relațiuni între Dalba și „revoluționari români” nu este altceva decât poveste simplă.

Deja a fost cu desăvârșire scos din afacere unul dintre români acuzați, d. Nicolae Tacit. Celalalt, d. Tascu Anastasie Pucerea, care locuiește în Geneva unde face studii de chemie medicală, e dovedit a fi absolut neimplicat în cauză, prin un document oficial al directorului poliției din Geneva. Într'adevăr, la cererea consulului român din acest loc, directorul poliției Perrier a certificat ca decând d. Pucerea e domiciliat în Geneva, nimic în conduita sa și în relațiunile sale n'a putut da pretext la suspiciunile lipsite de orice bază, care au fost exprimate în unele ziare italiene.

Ziarul „L'Express” din Geneva publică textul acestui document și constată că cercetările de complicitate din partea Elveției n'au dus la nici un rezultat în înțelesul acesta.

„Eddig nem voltunk, de ezentul oláhok akarunk lenni!”

Aceste cuvinte constituie strigătul de război al românilor de sub coroana S-tului Stefan. Unii dintre ei de veacuri lipsiți de școală și de apostoli au uitat limba maternă! Aceste cuvinte, sunt strigătul de alarmă ce se dă de locuitori prin tragera clopotelor dela biserici și prin care se cere ajutorul în contra focului îngrozitor care amenință să le distrugă avutul!

Aceste cuvinte sunt strigătele desperatului, care este în primejdie de a se îneca! Și vai de cei cari aud asemenea cuvinte și nu le iau în seamă! Vai de puternicii zilei, căci aceste cuvinte vor deveni toiagul lui Moise, care a scos apa din stâncă! Cu acest fel de cuvinte au fost dărâmate zidurile Erinhonului! Aceste cuvinte au inspirat mâna nevăzută care a scris: Mane, Tekel, Phares! pe pereții sălei unde Șovinul Baltazar benchetua și cu impietate întrebuinta în orgia sa vasele sacre și domnii cari fac atâtea crime contra hramului românesc și contra bisericii românilor să ia seama, căci: Dumnezeu nostru le-au numărât zilele domnieilor, însemnându-le stârșitul; căci au fost găsiți ușori la minte și în concepțiile lor de oameni de guvernământ și că puterea lor va fi împărțită. Aci cum grăește cartea profetului Daniel!

Dar nu numai guvernânții cată să fie seamă de aceste cuvinte ci și înalții prelați români, preoții, învățătorii și mai ales toți intelectualii, cari și până ce se vor lua alte măsuri sunt datori să facă apel la toți studenții români de ori și ce confesie, cari în

feriele Paștelui să străbată din Tisa până la Arad și din Făgăraș pînă la hotarul Bucovinei satele, cătunele și chiar casele izolate, ca niște apostoli, propagând iubirea limbei, a neamului și a bisericii așa că chiar pietrele și copacii să învieze. Așa au procedat studențimea bucovineană de doi ani și din 229,018 suflete românești, cum se credea că sunt la 1900 astăzi se arată chiar de către statistica oficială în număr de 273,000 de și sunt peste 300,000 și această datorită, apostolatului acestor studenți, călăuziți de bărbați de seamă ai Bucovinei.

1912, martie 9. „Vila Zineta”, Urziceni.

Greva minerilor din Anglia

Greva minerilor, cu toate că se menține încă, a început a lua o întorsătură mai normală și mai favorabilă. Ambii adversari au obosit în luptă, primii sau mulțumit de pagubile colosale cauzate până acum, iar partea cealaltă e silită de sărăcie și de foame să reînceapă lucrul. Greva îndelungată a spart rândurile greviștilor, în mai multe părți au început unii din ei a relua lucrul contra voinței conducătorilor lor.

Casa lorzilor a primit și în a treia ceteră proiectul de lege referitor la minimul de plată pe care mâne îl vor așterne regelui spre sancționare.

Londra 28 martie. — Liga proprietarilor de mine au luat azi hotărârea, ca să provoace pe toți proprietarii de mine, ca pe baza proiectului referitor la minimul de plată să caute a ajunge la o înțelegere cu greviști.

Londra 28 martie. — La conferința ținută de deputații liberali ai ținuturilor minere, ministrul președinte, Asquith a ținut o foarte interesantă vorbire, în care între altele a zis că prin votarea proiectului referitor la minimul de plată al unui miner sa creiat o situație nouă. Faptul, că parlamentul nu a aderat la propunerea, ca în proiect să se indice sumele fixate de lucrători, nu e permis să și-l explice nimeni în felul, că o parte a parlamentului nu ar privi de justă cererea partidului muncitoresc, ci cauza eliminării acestei propuneri a fost faptul, că în unele părți chiar și cei 5 shillingr sunt puțini pentru a satisface pe muncitori, iar în alte părți muncitorii nu au și nici nu au avut dela început pretențiuni așa mari.

Londra la 28 martie. — În ținuturile mine-lor s'au întâmplat mai multe tulburări. În Staffordshire sau întrunit la o mină ca la opt mii de muncitori. Poliția voind să-i împrăștie a fost silită să se retragă din fața mulțimei. Mulțimea a intrat în garderoba minei, i-au dat foc, au nimicit pe urmă cancelaria și prinzând pe directorul minei l-au bătut crunt.

Londra 28 martie. — În Aldersyot stau gata două regimente de soldați pentru a fi trimiși în ținuturile amenințate de tulburări. Un detașament de soldați au plecat prin Shreuburg în Valesul de nord, ca să apere pe muncitori ce ar voi să reia lucrul.

Bruxelles la 28 martie. — Azi dimineață au fost expediate din Ostende patruzeci vapoare încărcate cu cărbuni de peatră menite pentru linia de tren Londra-Dover.

Războiul italo-turc

Așa se vede, că în timpul din urmă comandamentul militar italian a luat o atitudine mai mult rezervată, deoarece ce nici pe câmpul de război dela Tripolis nu au avut loc evenimente mai importante. Din Londra se anunță, ce-i drept, despre o pierdere catastrofală a italienilor, însă de oarece nici din Constantinopol și nici din Roma nu au venit știri despre o luptă mai mare, se crede, că fantezia corespondentului englez a prefăcut o luptă de mai puțină însemnătate într'o luptă sângeroasă.

Probabil, că încetarea operațiunilor militare italiene s'au făcut din cauza ac-

tiunei de pace a puterilor, însă deoarece acțiunea prezintă prea puține șanse favorabile, se crede, că Italia va fi nevoită să ia măsuri decizătoare.

O nouă luptă la Derna.

Milano. — Ziarul „Secolo” anunță din Tripolis, că noaptea trecută o coloană vrășmașă a atacat nouile lucrări de apărare dela Derna.

Italianii lasară pe turci să se apropie până la o depărtare de un kilometru, și deschiseră un foc neigător cu tunurile lor. Nu mai puțin turcii înaintară cu curaj, apărându-și cu mare îndârjire pozițiile lor. Abia pe la orele 4 dimineața trupele țarcești putură fi respinse.

Acțiunea flotei italiene contra Dardanelelor.

Atena. — Ziarul „Neologos” primește din Viena o telegramă prin care i-se anunță, că flota italiană a părăsit ieri apele Italiene pornind spre marea Egeică, acompaniată de numeroase transporturi și având 15 mii de oameni.

Amiralul Faravelli ar fi primit ordin să ocupe poziție în apropiere de Dardanele pentru a pune bază nouilor operațiuni.

Constantinopol. — Știri sosite din sorginte turcească anunță, că ieri a sosit în fața Beirutului un crucișător italian care însă, după puțin timp, se depărtă.

Vase de războiu italiene apărură și în apropiere de Celeske, la insula Cypru precum și în fața Mytilenei.

Intre Smyrna și Mytilene 4 torpiloare italiene perhiziționară un vapor englez.

Atitudinea Germaniei.

Berlin. — „Kölnische Zeitung” publică un articol, inspirat probabil de ministerul de externe, în care se spune, că sunt deșarte speranțele acelorora cari își închipuie, că întrevederea dela Veneția va avea ca urmare o intervenție hotărâtoare a Germaniei pentru încetarea războiului între Italia și Turcia.

In situația de azi, cabinetul din Berlin nu poate face decât foarte puțin în acest sens; când însă i-s-ar oferi prilejul, ar fi bucuros ca, fără a prejudicia intereselor Italiei, să contribuie la încheierea păcii.

INFORMAȚIUNI

Arad, 29 Martie n. 1912

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță neînsemnată scădere în temperatură, pe alocurea ploii, vreme schimbăcioasă.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploii.

Temperatura la amiazi a fost de 14.2 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.51
„ „ mai	„	11.50
„ „ octomvrie	„	10.81
Secară pe aprilie	„	10.02
„ „ octomvrie	„	8.71
Cucuruz pe mai	„	8.78
Cucuruz pe iulie	„	8.73
Orz pe aprilie	„	9.82
„ „ octomvrie	„	8.41

Protest împotriva episcopiei greco-catolice maghiare.

Primim următoarele:

Preoții districtului protopopesic al Horlăci întruiniți la sinodul de mîmărară în Ciucea, luând la dezbateri chestia creșterii înființării a episcopiei gr. cat. maghiare, au adus următoarea

Hotărâre:

1. Protestează în modul cel mai so-

lemn contra tendințelor de a încorpora la numita episcopie și parohii aparținătoare provinciei mitropolitane de Alba-Iulia.

Protestează contra tendințelor de a servi biserica română gr. cat. ori-cărora interese politice.

Se declară solidari întru toate cu pașii întreprinși de vrednicii arhieriei ai bisericii gr. cat. române, jurându-le încredere și alipire neștrămutată.

Pentru numărul de Paști al „Românului”. Rugăm pe colaboratorii noștri să grăbească cu trimiteră manuscriselor pentru numărul nostru de Paști.

Adunări congregaționale. Facem prietenilor noștri rugămîntea de a ne trimite rapoarte despre adunările congregaționale.

Furt la o bancă românească. Din Șomcuta mare ni-se telegrafiază, că joi noaptea indivizi necunoscuți au pătruns în localul băncii „Chiorana”, și spargînd cassa au luat suma de 2289 coroane. Poliția e pe urma furilor.

Patria salvată! Ministrul de culte și instrucțiune publică a oprit din toate școlile elementare cartea „Geografia Patriei și Elemente din Geografia Universală” pentru școlile primare de Ioan Dariu. Ed. libr. Ciurcu din Brașov. — pe motiv că conținutul ei ar fi tendențios, numirile localităților sunt cele vechi, și peste tot spiritul în care e scrisă această carte e contra dreptului public. (?) Ordinațiunea poartă nr-ul 32,549/1912.

General italian otrăvit. Corespondentul de pe câmpul de război al ziarului „Corriere d'Italia” anunță din Benghazi, că generalul Ameglio a fost găsit mort la locuința sa. Medicii au înțeles dsla prima vedere că generalul fusese otrăvit. Se crede, că Arabii indigeni s'au jurișat în bucătăria generalului reușind să amestece otravă în bucate.

Succesul unui tânăr român. Aflăm că tânărul Henry Coandă, fiul d-lui general C. Coandă din București, în urma succeselor ce a avut la Paris pe terenul științelor aeronautice a fost numit la Bristol director general tehnic al „The Bristol Aeroplanes”, care este cea mai mare uzină din lume, pentru construcțiuni aeronautice.

D-sa a dăruit școlii speciale de ofițeri din țară un aparat construit de dânsul, care permite vizibilitatea și studiul undelor aeriene, aparat care a fost prezentat de către d. Caillelet la Academia franceză și care i-a atras tânărului inginer român titlul de ofițer al Academiei de științe din Paris.

Țara noastră se poate mândri cu asemenea talente.

„Alvăluc” pentru fondul ziaristilor români din Ungaria. Frunțașul econom Petru Gârda jun. din comuna Mănăștiur, în Bănat, a trimis ziarului „Drapelul” din Lugoj 10 cor. însoțite de următoarea scrisoare pe care numitul ziar o reproduce întocmai:

Mănăștiur (Bégamonostor) la 25 martie n. 1912.

Mult stimat d-le redactor!

Noi românii păstrăm un obicei bătrân, că atunci când vindem sau cumpărăm ceva, să plătim alvăluc (aldămaș). E un obicei vechi, dar eu nu-l țin de bun.

Am făcut și eu acum un târg mai mare, unde am avut un câștig destul de frumos, din care cauză consătenii mei într-una au stat de mine să le plătesc alvăluc. Eu nu am făcut-o aceasta, ci suma ce a-și fi dat-o pe beutură, prin aceasta vi-o trimit dvoastră, ca să binevoiți a transpune „Fondului ziaristilor români”. Așa cred, că e mai bine, și mai frumos. Vă salut cu drag: Petru Gârda, jun. econom.

Salutăm frumoasa pildă a vrednicului econom frunțaș din Mănăștiur, dorind ca ea să fie urmată de cât mai mulți români.

Gabriel Pierné, auturul oratorilor „Croisade des enfants” și „Le enfants” à Bethléem” a scris un oratoriu nou în două părți cu un prolog, pentru soli, coruri și orchestră, inspirat de legenda S-tului Francisc de Assisi.

Sârbia. Generalul i. r. Solarovici adresează în ziare un apel către poporul sârbesc, îndemnându-l să imiteze grandiosul exemplu de patriotism ce au dat francezii și să procure statului, prin subscripțiune publică, mijloacele de a dota și Sârbia cu o flotă aeriană.

Atragem atenția cititorilor asupra importanței articol: „Politica externă — criza financiară — și băncile noastre”, din corpul ziarului nostru.

Un tablou de N. Grigorescu dăruit de d. Vlăduță. Societatea pentru cultura și literatură poporului român din Bucovina aflând că distinsul poet și scriitor, d. Alex. Vlăduță pusese în vânzare bogata sa colecție de tablouri din ale lui Grigorescu, a hotărît să destiue o sumă pentru dobândirea uneia din capod'operele pictorului român.

Vicepreședintele ei, d. Pușcariu, trimise în acest scop d-lui Vlăduță o scrisoare, prin care-i anunță, că Societatea s'a hotărît să refie tabloul „Păstorita”, care reprezintă o țărancă română, torcând.

La care d. Vlăduță a răspuns:

Iubite domnule Pușcariu,

Cel mai însemnat diptre tablourile notate în scrisoarea d-tale e „Păstorita”, reproducă pe pag. 208 din monografia „Grigorescu”. E un dar pe care mi l-a făcut pictorul, și nu poate fi vorba de vânzare.

Dacă „Societatea pentru liter. și cult. rom.” își are casa ei în care să poată primi și păstra cu cinste această podoabă a geniului românesc — vino ș'o ia.

O dăruiesc fraților mei din Bucovina c'o dragoste și c'o bucurie, de care arare ori vieța unui om se învrednicește.

— S'o stăpâniți sănătoși! Sufletele noastre se vor înțâlni adesea, în tăcere de taină mare, pe frumusețea asta de plaiu, în mijlocul căruia Păstorita ce toarce, îndoit simbol al așezării noastre, pare o zină a pământului românesc.

Și astfel încă odată se adeverește vorba din bătrâni, că „dar din dar se face raiu”.

O frățoască strângere de mână și s'aniim de bine.

A. Vlăduță.

D-nii T. A. Ștefanelli și Sextil Pușcariu, vicepreședinții Societății, au primit însărcinarea de a veni la București pentru a primi darul poetului și a-i prezenta o caldă adresă de mulțumire.

Nedumeririle împăratului Wilhelm. Inginerul colonel Goethals acel care conduce lucrările la construcția canalului Panama s'a întors din Berlin în Washington. El a spus, că fiind în Berlin a fost chemat în audiență de împăratul Wilhelm. M. Sa s'a interesat despre mersul lucrărilor de construcție ale canalului Panama a sfătuit în același timp pe americani să întărească bine țărmurii și să fie la dispoziție armata însemnată, fiindcă foarte ușor se poate întâmpla, ce suveranitatea americană asupra canalului Panama să fie primejduită.

Decorat. Citim în „monitorul oficial al armatei”, că dnul Aurel Păcurar, căpitan în regimentul 85 din Maramureș a fost decorat de cănt M. Sa cu „Signum laudi”. Sincere felicitări!

Numiri misterioase. La desbaterea proceselor contra sufragetelor engleze înaintea judecătorilor din Londra, s'a aflat, că luptătoarele pentru drepturile femeilor au dat miniștrilor și miniștrilor numiri, cari numai ele le înțelegeau. La început le-a fost judecătorilor foarte greu să afle cheia acestui codex misterios de numiri și numai prin trădarea unei inițiate a ajuns și publicul să înțeleagă cuvintele misterioase folosite de sufraget. Cunoscutul Lloyd George a fost numit „teim”, și Edward Grey „frasin”, prim-ministrul Asquith, „mizica” ministrul marinei Winston Churchill avea numirea poeticului „ghiocel”, mister Birrel „găina”, Lord Haldane „salcă”, John Burns „vioarea”, mister Mac Kenna „macriș” și mister Harcourt „giniștră”. Mai puțin mistice au fost numirile, cari sufragetlele le dăduseră miniștrilor. Astfel „Egipt” era numirea pentru ministrul de externe, „banca” pentru visteria statului, iar pentru renumitul prezidiu polițienesc Scotland Yard, s'a folosit numirea „vatra familiară”, o numire care ascunde în sine și puțin umor.

Peatră prețioasă în stomacul unei rațe. Un farmer din America, probabil un om care credea mult în comeri, a avut în sfârșit prilejul fericit să dea de o comoară.

În duminica trecută el a tăiat o rață. Curățând intestinalele, femecea a dat peste o petricică mică și foarte frumoasă, pentru care a câpătat dela un giuvaergiu suma de 70 dolari. Suma nu e mare, dar totuș e interesant, că a înăpuit în stomacul unei rațe.

O inițiativă laudabilă. Suntem informați, că în București un comitet în frunte cu d. I. Stănescu a înființat de curând o societate sub numirea „Principesa Ileana”, cu scopul de a acorda zestre și sprijin moral membrilor acestei societăți la căsătorie și în caz de deces.

Aprecierile artei reginei și principesei României în străinătate. Ziarul „Germania” în darea de seamă ce face asupra expoziției din Berlin, începe articolul prin următoarele măgulitoare aprecieri, asupra participării României:

„Un punct principal de atracție al expoziției, ni-l dă secțiunea românească din catul superior al secțiunii I”. Protecțoarea Lyceum clubului german regina Carmen Sylva a României, precum și soția moștenitorului tronului, principesa Maria au expus o parte din lucrările lor proprii, cari sunt consemnate într'un catalog special. De remarcate sunt dintr'acestea unele splendide broderii cu mărgăritare și prețioase procevețe. De asemenea se mai văd mai multe perdele de catifea cu broderii din biserică evanghelică din București, care a fost în parte distrusă prin incendiu, precum și prea prețioase ilustrațiuni de evanghelie pe foi de pergament.

Cea mai mare laudă se cuvine lucrării principesei Maria. Intre altele, i-se datorește nespuse de frumoasă carte cu ilustrații pe pergament într'un gen cu totul particular. De asemenea și acvarelele cari ar fi produs un splendid efect și în secțiunea specială a picturii. Altele Sa mai expune și mobile lucrate după indicațiile ei, ca și broderii diferite și foarte bogate. Pe lângă aceste lucrări personale mai expun și produsele lor societățile „Munca”, „Albina”, „Furnica”, „Roșul”, precum și doamne din înalta societate românească, cari sunt reprezentate prin foarte artistic executate lucrări.

Secțiunea românească de sub direcțiunea d-lui prof. Tzigara Samurcaș din București, se distinge foarte simpatic de celelalte părți ale expoziției prin aspectul cu totul artistic. Aci se vede femeia în ocupațiile ei cele înalte, cari formează domeniul lor propriu, adică lucrări manuale artistice și sprijinul față de alții.

În aceste domenii, femeile din România au produs lucrări cu totul superioare.

A pățit-o beția... În Rusia e mare fierbere din cauză că guvernul rusesc a dat în discuția dumei un strașnic proiect de lege pentru înfrânarea beției, flagel care nicăiri nu operează mai teribil ca în marele imperiu.

Conform articolului 13 din lege, toate debitele de bețitari spirtoase vor fi închise sâmbăta și în ajunul sărbătorilor dela orele 2 în jos. Primăriile au dreptul ca să fixeze ore mai matinale pentru închidere, când vor găsi de nevoie. În duminică și sărbători vor fi toată ziua și toată noaptea închise.

Poftim de mai bea! zice guvernul.

Se va bea! răspund opozanții reformei și invoacă motivul puternic că orice bețiv prevăzător va avea grijă să ia vutcă acasă și să bea chiar mai fără rușine, fiindcă nu mai sunt ochii lumii. Ceva mai mult, imitația va transforma în alcoolici și familiile bețivilor.

Aceste întimpinări au fost fatale de curând unui proiect mai puțin drastic dar pornit din acelaș spirit de cumpătare, proiect depus în Camera franceză din inițiativa parlamentară. L-au combătut și socialistii, în frunte cu Jules Guosde. Ei au spus, că reforma nu-și poate ajunge scopul de a micșora consumația spirtoaselor, dar că în schimb nu face precară situația negustorilor respectivi, una din ocupațiile tradiționale în Franță, ca și cărciumarii noștri.

Așa încât în Rusia bețivii au pățit-o dacă n'o va păți legea.

Expedițiunea japoneză sud-polară. Din Londra se anunță, că expedițiunea japoneză, care plecase spre polul sudic, a sosit în Zeelanda-nouă. Căpitanul expedițiunii a declarat, că după ce o parte a personalului a debarcat în sânul Balva, și-a continuat drumul în direcție sud-estică. O parte din timp a petrecut-o cu cercetarea fiotei și a faunei. În decursul călătoriei s'a întâlnit și cu Amundsen, dar n'a dat de urmele expediției lui Scott. La reîntoarcere a reîmbarcat din nou pe membrii expedițiunii, cari debarcaseră în drum spre pol. Expediția japoneză primise suma de 6 mii fanți, care însă nu i-a ajuns pentru acoperirea tuturor cheltuielilor ce le-a avut cu această întreprindere, iar guvernul îi pusese la dispoziție o canoieră învechită, care nici de numele frumos, care-l purta, nu era vrednică.

Luptă cu o pisică sălbatecă. Amploiatul dela o companie de trenuri din America cu numele Clarence Aolok, a avut într'una din zilele trecute o luptă cu o pisică sălbatecă, care era închisă într'o cușcă din vagonul expres și i-a succedat să iasă afară. Pisica era trimisă dintr'o stație din West, cu destinație pentru New-York. Trenul a ajuns la So. Sharon, Pa. Indată după plecarea trenului din stația So, Sharon, Pa. Clarence care ședea fără grije în vagonul expres s'a pomenit cu

pisica care sare asupra lui. A apucat el o bucată de lemn ca să se apere, dar pisica sprintenă i-a sărit drept în față sgarându-l foarte rău. Văzând că nu e de glomit cu pisica, el a apucat revolverul și cu un glonte bine îndreptat a omorât-o.

Din cauza rănilor grave, Clarence a trebuit dus la spital.

O lege pentru femei în statul Illinois. Revista „Berliner Salon” publică textul unui regulament numit „Bill of Apparel”, votat de către camera statului Illinois, în Statele-Unite, în interesul moralității și apăsării virtuților femeiești.

Iată textul acestui regulament:

1. Este interzis oricărei femei să poarte rochii și fuste mai scurte de 15 centimetri dela pământ.

2. Sunt oprite de tot taliile, cunoscute sub numele de „Peek-a-boo”, cari redau în mod fermecător conturile corpului femeesc.

3. Folosirea corzetului este permisă numai la ordinul medicului, din cauze sanitare și aceasta trebuie documentată prin un atestat medical legalizat.

4. Mai departe este oprită purtarea mâneștilor scurte și a orice fel de decoltare, chiar și între marginile buneicuiinți.

5. Toate femeile cari la orice fel de petreceri sociale lasă ca ochii privitorilor să admire prea mult timp partea corpului dintre cap și brâu, vor fi pedepsite cu 25 dolari.

6. Cu o întreită sumă se pedepsesc femeile, cari la băile de mare și alte băi poartă haine, cari provoacă scandaluri.

Intunecime de soare și de lună. În 1 aprilie va fi intunecime parțială de lună, care se va vedea și la noi. Intunecimea se va începe seara la 10 ore 26 minute și va ținea până la 3 ore după miezul nopții. Cu mult mai interesantă e intunecimea totală și inelară de soare ce se va vedea în 17-lea aprilie. Această intunecime, respective umbra lunii va porni din Guyana (America de sud) și străbătând parte din America, trece prin Oceanul Atlantic în Spania, pe care o atinge numai în colțul de mează noapte, — de unde trece în Franța și atingând Parisul prin Belgia și Holanda străbate partea sud-estică a Germaniei și Rusiei în Serbia părăsește pământul. Că oare și la noi se va vedea ceva din această intunecime în total nu s'a putut calcula până acum. Parțială însă se va vedea pe la orele 12.

„Și în aer”. Telegramme sosite din Constantinopol anunță că miercuri au depus acolo jurământul de fidelitate 4 ofițeri numiți de curând. Formularul jurământului de până acum a fost schimbat și ofițeri au depus acum jurământul că vor urma pe sultan și-l vor servi pe apă, pe uscat și prin aer.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(62)

— Urinare —

(Va urma.)

În odaia sa el ridică cu răbdare tot ce putea cădea din întâmplare pe podele: un vârfuleț de ceară de pecetluit, un petec de bărtie, un fir de păr ori un fulg, n'are aface, el pune totul pe biroul său ori pe fereastră.

A fost un timp când omul acesta nu era decât un proprietar econom; avusese nevastă și copii; câțiva vecini veneau din când în când să șadă la masa lui, să-i ceară sfat în multe lucruri, și peste tot să învețe a fi buni chivernisitori ai veniturilor lor. Totul, în domeniile sale, era activ și viu; totul, fără urmă de constrângere, era supus regulei, la voința metodică a stăpânului: moară de grâu, piună, uzine, fabrici de postav, boiangerii, ateliere de tâmplărie, țesătorii, totul se mișca în mod regulat. Peste tot și în tot veghia ochiul pătrunzător al stăpânului. Nu se vedea strălucind nici cea mai mică sensibilitate în trăsăturile lui, dar căutătura îi anunța o inteligență foarte vie; limbajul i se resimțea de experiența sa și de cuno-

ștința lumii, și aveai peste tot plăcere și profit ascultându-l.

Soția lui, care era pe atât de politicoasă pe cât de comunicativă, îi plăcea să primească; găseai apoi la ei o mare plăcere să vezi pe cele două fete pe cari le aveau, drăguțe amândouă și fragede ca roua dimineții; apoi alerga din grădină ori din sat frățiorul lor mai mic, copil sglobin, plin de vioiciune și de gentileță, care se arunca de gât la toată lumea fără să îi pese dacă cuiva îi conveniau ori nu giugiulirile lui.

În casă, vara, se țineau toate ferestrele deschise îndărăt; odaia de sus era ocupată de un inștitutor francez întotdeauna ras admirabil, chiar când era la vânatoare, petrecerea lui favorită. El aducea aproape întotdeauna cocosi de sihlă și rațe sălbatice, dar uneori nimic alt decât niște ouă de vrabie, din cari își făcea un omlet pe care îl mânca singur, căci nimeni afară de el nu făcea caz de mâncarea aceasta. La acelaș cat locuia și una din compatriotele sale care era guvernanta franceză a celor două domnișoare.

Stăpânul casei se arăta întotdeauna la masă în surtuc vechiu și uzat, curat totuș și încă de pus.

Dar își pierde soția; aceasta fu în familie o pierdere imensă; o parte din chei și din măruntele griji ale gospodăriei incumbă lui Plușkin. El deveni îngrijat, și, ca toți bătrânii predispuși la scumpătate, mai bănuitor și mai calic. Nu se putea încrede în fiica sa mai mare Alexandra; se temea de ea, iar aceasta nu întârzie să-i dea dreptate fugind cu un ofițer dintr'un regiment de ca-

valerie, care se căsătorii cu ea în toată graba în biserică unui sat: părintele nu putea să sufere pe ofițeri, convins că aceștia sunt toți niște jucători în cărți și niște risipitori. El trimise ficei sale blestemul său și nu se gândi o singură clipă să o urmărească. Casa se găsea acum destul de goală, iar stăpânul se întoarse și mai lacom la sgarăcenie. Pletele cărunte cu luciu argintiu, cari sunt nedespărțiți de pasiunea aceasta, strălucind pe fiecare zi într'o mai vie lumină pe capul lui, îl sfătuiau energie să desființeze din jurul său tot ce e cheltuială, apoi să se alipească la tot ce e ban ori putea să se convertească după voință în bani. Preceptorul francez fu concediat, deoarece era vremea ca tânărul să intre în armată; guvernanta fusese dată pe ușă afară, grav bănuită că a dat ajutor la fuga Alexandrei; copilul, expedit la capitala guvernământului, ca să studieze, prin practică, în tribunalele din localitate, avantajile slăpite pe lângă exercițiul magistraturei, după dorința formală a părintelui său, intră, în loc de această, într'un regiment, și se grăbi să scrie tatălui său rugându-l să-i trimită fără întârziere cu ce să facă față cheltuielilor echipamentului său. Se înțelege că tânărul războinic primi un strașnic refuz.

În sfârșit fata cea de a doua, care, dela moartea mamei și fuga surorii sale, se istovea în fața purtării de ghiță a tatălui, se hotărî să se stingă deabinelea, așa că bătrânul se văzu singur, dar singurul păstrător, singurul păzitor iresponsabil, singurul stăpânitor absolut al bogățiilor sale.

(Va urma)

Distincție. Monarhul a distins pe *Stefan Bercean*, măestru brutar în Lugoj cu crucea de aur pentru merite. Distinsul este obiectul celor mai sincere felicitări și ovațiuni.

La castelul Peles se fac pregătiri pentru primirea familiei regale care va veni în săptămâna patimilor la Sinaia unde va petrece sărbătorile paștelor.

Moartea unei femei uriașe. Intr'un oraș din America a murit în zilele trecute o femeie care cântărea 457 funți, încât a trebuit un sicriu special ca s'o așeze. Fiind ușa prea strâmtă pentru a scoate pe moarta, a trebuit stricată o parte din zid. Un car mortuar special a fost adus care să poată suporta atâta greutate.

Reprezentatiune teatrală în Lugoj. Cetim în „Drapelul” că filiala Societății pentru fond de teatru se pregătește să aranjeze în stil mare, probabil în teatrul orașenesc, o reprezentațiune teatrală a treia zi de Paști. Tineri și dsoare cari au adus în cursul iernii din prilejul șezătorilor mișcare culturală în sânul societății românești lugojene, se arată și de astădată la culmea chemării lor. Dorința este, ca după bucuria creștinească a serbătorilor, să-i dea publicului lugojan prilej și pentru desfătări sufletești de ordin cultural. Publicul lugojan care are pricepere și simț pentru astfel de mișcări culturale desigur se va folosi de prilejul oferit de tineri pentru a gusta și de sărbători câteva ore de adevărate plăceri artistice.

Case de milionari. S'a clădit în cartierul cel mai elegant al New-york-ului în a 5-a alee în fața parcului central o casă care constituie un record în ce privește scumpetea chiriilor și care nu va putea fi locuită decât de milionari. Este divizată în apartamente și va avea 18 de chiriași. Toate apartamentele sunt reținute. Cea mai mare chirie va fi plătită de dl Root 125.000 de cor. pe an. Când toate apartamentele vor fi închiriate casa va aduce un milion cinci sute de mii de lei pe an, ceea ce revine cam la 5100 de lei de odaie. Casa milionarilor posedă tot confortul și toate eleganțele moderne. Pe lângă marmoră și lemnele prețioase risipite cu imbelșugare în decorarea ei, fiecare apartament posedă o spălătorie electrică, un captor sistematic de ars a resturilor, camere răcitoare, răcite de mașini instalate în subsol ș' a. Este mai mult ca probabil însă că ceea-ce va contribui la închirierea lor va fi faptul că e cea mai sumpă locuință.

Convocare. în temeiul dispozițiilor §-lui 23 din statutele Reuniunii inv. dela școalele populare ort. rom. conf. din presbiteratele Timișoara, Belint, Comloșul-mare și Lipova, prin aceasta se convoacă adunarea generală ordinară din acest an a despărțământului Lipova, pe 11 April, (29 martie) 1912, la 9 ore a. m. în localitățile școlii ort. rom. din Lipova. Programul va fi următorul:

Sedința I. 1. La 8 ore și jum. a. m. participare la chemarea duhului sf. 2. La 9 ore a. m. deschiderea adunării gen. 3. Constatarea membrilor prezenți. 4. Prezentarea rapoartelor și alegerea comisiunii pentru cenzurarea rapoartelor și a socoșilor anuali. 5. Disertațiuni și prelegeri.

Sedința II. (După amiază) 6. Raportul comisiunii literare. 7. Referada comisiunii și pertractarea rapoartelor. 8. Stabilirea locului pentru proxima adunare generală. 9. Inscierea de membri și încasarea taxelor restante și curente. 10. Eventuale propuneri. 11. Inchiderea adunării generale.

NB. Numai acele disertațiuni se vor admite, cari cu 3 zile mai înainte de adunare, vor fi anunțate la presidiu.

Față de absenții neescuzați — fără nici o considerare — se va aplica cu toată severitatea măsurile de îndreptare conform dispozițiilor emnate în cauză.

Belotinț, în 13/26 Martie 1912. — *Vasilie Bogoi*, președinte. *Octav Mihailovici*, notar.

Prăbușirea unui deal în Basarabia. Mercuri noaptea locuitorii din comuna Hermezeu au fost alarmați de șgomotul produs prin prăbușirea unui deal din Basarabia, șgomot care a fost auzit pe o distanță foarte mare.

Dealul prăbușit, care are o lungime de peste doi kilometri, forma chiar malul albiei Prutului și de mult timp amenința cu prăbușirea, încât cele câteva case ce se aflau pe el, au fost evacuate de mult.

În ultimul timp apele Prutului venind mari au contribuit mai mult la prăbușirea dealului.

Din cauza acestei prăbușiri, cursul Prutului a fost abătut spre pădurea Vladomira din comuna Hermezeu. Apele Prutului au început a rupe malurile de pe teritoriul românesc spre a-și construi o nouă albie, cauzând prin aceasta pagube enorme populațiunii rurale. Multe din semănăturile de toamnă au fost complect distruse.

Panica printre locuitori este foarte mare. S'au trimis ajutoare la fața locului.

Un proces senzațional. Curtea de apel din Berlin a judecat de curând apelul făcut de celebrul șef de orhestră Felix Weingartner în procesul intentat regelui Prusiei.

Reclamantul încheiase în anul 1908 cu Intendența generală din Berlin, un contract prin care Weingartner se obliga să plătească 9000 mărci Intendenței generale și să nu se mai producă în public Berlin și împrejurimi, după rezilierea contractului său.

Weingartner a atacat contractul ca fiind imoral: la prima instanță însă fu respins.

Atentat plănuț contra regelui bulgar. Ziarele din Sofia publică următoarele reportajii amănunțite asupra unui pretins atentat plănuț împotriva regelui Ferdinand.

Executarea atentatului fusese încredințată bandei Sanabusky, precum și unui anume Maidnow și fraților Manoletz, cari au angajat pentru acest atentat pe anarhistul Wrozech, în schimbul unei recompense de 20.000 franci.

În cercurile informate se declară că nu se știe nimic despre acest zvon.

Incident cu prilejul Selamlıkului. Din Constantinopol se comunică: Un incident s'a produs cu prilejul selamlıkului din 22 martie st. n.: după sosirea sultanului la moschee un hoge albanez s'a suit la amvon și a început să predice, vorbind și de situația politică. Hoge a fost arestat.

Valiul din Salonie a sosit aci.

În jurul asasinării principelui de Samos. „Lokalanzeiger” din Berlin anunță următoarele cu privire la asasinarea principelui Copassis, guvernatorul insulei Samos:

Atentatul s'a comis vineri seara la orele 6 pe sând principele se plimba în fața palatului lângă litoralul mării. Atentatorul a descărcat 3 focuri, un glonte l-a nimerit în piept, altul în rinichi, iar al treilea în abdomen. Principele a căzut în nesimțire. Fiind transportat la palat în cursul nopții a murit în cele mai grozave chinuri.

În palatul princiar nu poate intra nimeni. Atentatorul a reușit să fugă, peste câteva ore însă a fost prins.

Pe insulă domnește mare agitație, și sunt temeri că atentatorul va avea urmări grave.

La Atena știrea atentatului a fost primită cu satisfacție. Se spune că atentatul a fost pus la cale de Sofulis, fost prim-ministru pe insula Samos și care a pus la cale o revoluție în insulă. Revoluția n'a reușit, iar Sofulis a fost condamnat la moarte, fiind acuzat că a tradat chestia greacă. El a reușit să fugă.

Cu privire la asasinarea principelui de Samos la Atena se știe cert următoarele:

Principele ieșia din biserică, spre a merge la palat, un idivid, Stavros Paridis, originar din Samos, a tras asupra principelui 5 focuri de revolver, 3 gloanțe au nimerit și victima a murit a doua zi. Asasinul a fost arestat de poliția locală. Asasinatul e datorit unor motive private, principele Copassis amestecându-se arbitrar într'o chestiune judecătorească.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai seurt timp.

Numai semănța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

D. dr. Ioan Moldovan anunță că și-a deschis cancelarie advocațială în Aleșd (Elesd) com. Bihor.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar lîpî de mașini agricole, motoare cu benză, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

— **Ziarul „Românul, și foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziar Călea Grivița.**

Ultima oră

Criza politică din Ungaria.

— În preajma unor hotăriri serioase. —

(Prin telefon.)

Viena, 29 martie.

Azi M. Sa monarhul a primit în audiență pe contele *Khuen*. După această audiență, care a durat jumătate de oră, contele *Khuen* s'a reîntors în palatul ungar, unde a avut o lungă convorbire cu ministrul *Lukács*. Intorcându-se dela audiență contele *Khuen* a telefoniat la Budapesta că *în seara aceasta toți membri cabinetului să vină la Viena*.

Azi seară va avea loc în Viena un *consiliu al miniștrilor* sub președinția lui *Khuen*. Se comunică din locuri competente, că *guvernul ungar stă în preajma unor hotăriri serioase*.

Aflu, că *mâne înainte de amiază va avea loc un consiliu comun al miniștrilor*, probabil sub președinția *M. Sale* a monarhului.

Pe la amiază se răspândise șvonul, că scopul acestui consiliu va fi *lansarea unei manifest împărătesc*.

Teatrul Apollo. Sâmbătă *vineri*, teatrul Apollo va prezenta următorul program bogat și foarte senzațional:

1. Excursiunea de duminică a d-lui Cocu (comedie). — 2. Vogezi (tablou de pe natură). — 3. *Taina unei vieți* (dramă socială foarte senzațională, în două acte. Filmul e de 2000 m.). — 4. *Micul Andrei* feminist (amuzant).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fl. — Locul II, 60 fl. — Locul III, 40 fl. — Locul IV, 20 fl. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și jum.—11 noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

D-lui A. B. Noi nu avem obiceiul să socotim pe cineva, ca fiind dintre aceia „cărnia nu i-se răspunde” decât numai atunci când nu părăstăză cuvința necesară, lucru de care d-ta nu te-ai făcut vinovat. Dacă nu ți-s'a răspuns până acum, este că nu aveam de făcut nici o observație la versurile ce ne-ai trimis și care ne par bune. Faptul, că nu s'au publicat îndată nu trebuie să te îngrijească. Le va veni și rândul. Te rugăm să ne mai scrii.

D-lui L. C. În răspunsul nostru de ieri vă rugăm să cetiți „termeni prea puțin expresivi” în loc de „termeni prea puțin câprijii”.

Veritas — Orșova. În chestii de acestea Ven. consistor are cuvântul — iar noi numai în cazuri exceptionale.

N. P. P. — Iofeldea. În chestia aceasta s'a publicat acum câteva zile un articol prim în „Românul”. — Vă mulțumim de interesul ce-l purtați ziarului.

Redactor responsabil: *Atanasie Hălmăgian*.

Caut
un candidat de avocat
 cu praxă și condițiuni favorabile
Dr. Aurel Nyilvan,
 avocat, Șomcuta-mare.

Anunț.
 In prăvălia mea mixtă află aplicare
un învățăcel
 din familie bună. A se adresa
Ioan Rezman, comerciant
 Galsa (com. Arad).

Caut
un candidat de avocat
 cu praxă.
Dr. Savu Marta
 avocat Oradea-mare
 (Nagyvárad).

Un candidat de avocat
 află aplicare momentană în cancelaria sub-
 scrierului.
 Reflectanții să se adreseze direct sub-
 scrierului
Dr. Victor Gael
 avocat (Gârbou)
 Csákigorbó.

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, croitor
 român in Cluj strada Jokai No. 2!

Sztanity György
 antreprenor pentru zidiri și pardositor
 Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lu-
 crări de pardosire, construcția dru-
 murilor, canalizări și orice muncă
 în bransa aceasta oriunde, cu prețurile
 cele mai ieftine și pe lângă condițiu-
 nile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului româ-
 nesc din provincă, eram hotărât să deschid în
 Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

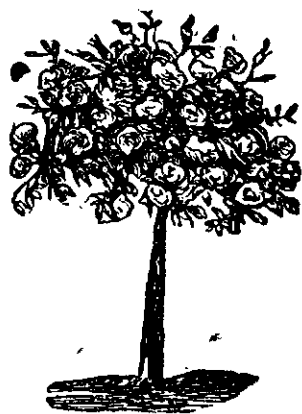
Orice informație relativ la petițiile înaintate la
 ministerii și la alte foruri, orice informații co-
 merciale și în general în orice cauză dan în
 restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate
 chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez re-
 zolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
 ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
 tot felul de mijlociri comerciale și comande.
 Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
 detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire
 bogată garantăm până la valoarea
 prețurilor.

Pachetele și transportul oriunde
 gratis! — Prospect mare ilustrat cu
 instrucțiuni probate pentru plan-
 tare gratis.

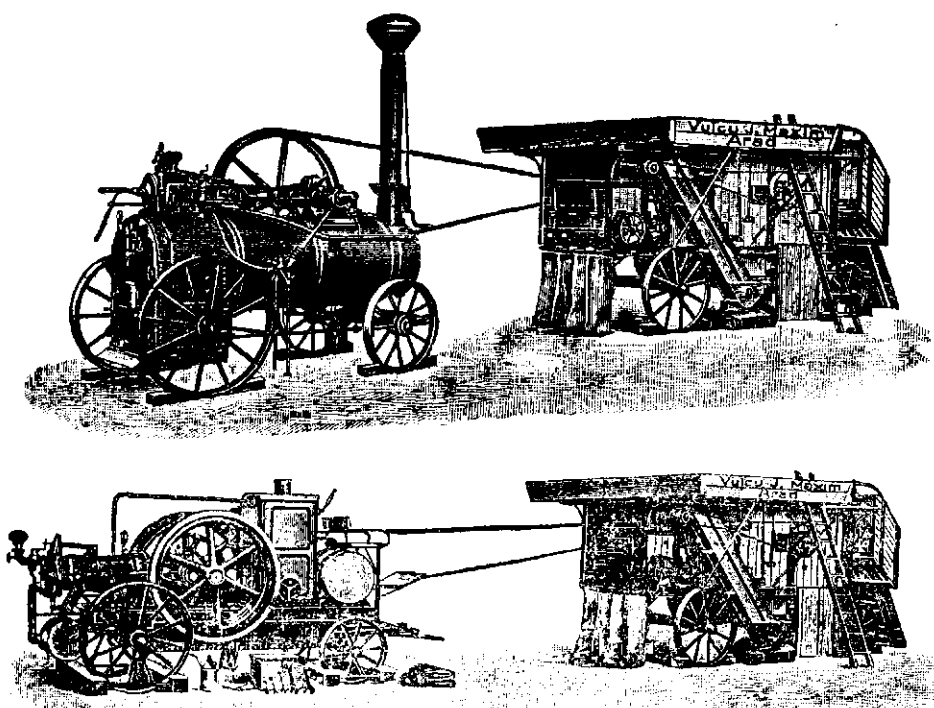
10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani,
numai noutăți	Cor. 20—
10 bucăți trandafiri înalți, dn 2 ani,
soiuri mai vechi, de cele mai bune	„ 16—
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani,
numai noutăți	„ 9—
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani,
soiuri mai vechi, de cele mai bune	„ 7—
10 bucăți trandafiri alergători, cele
mai frumoase soiuri	„ 7—
10 bucăți trandafiri, permanent inflo-
ritori, atârătoare pentru balcoane
de așezat în lădițe, ornamente foarte
pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	„ 8—
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri,
mari	„ 4—
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos
permanent infloritor dela cor. 5 până	„ 10—
20 bucăți garoafe de culoare albă și
argintie	„ 5—
10 bucăți Cactus Dahlia, numai soi
nobil	„ 5—

Wilk M. Fr. iun. și soțul

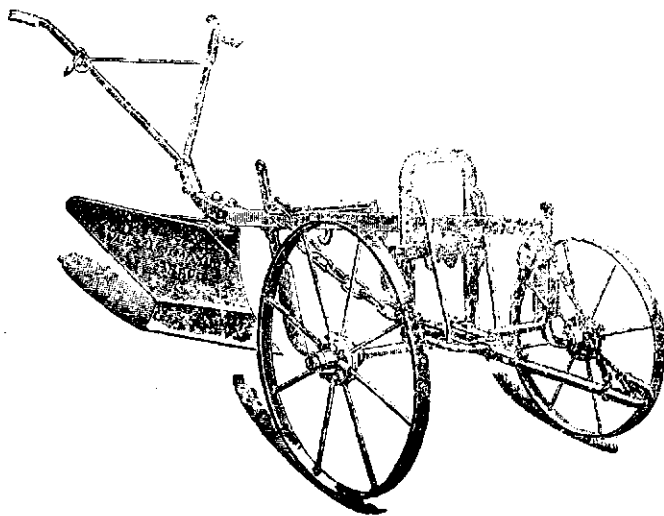
CODLEA, (Feketehalom)
 Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect in limba maghiară și ger-
 mană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea rocomobilelor de treerat, să
 umble singure, o efeptuesc in prețuri
 moderate, după sistemele cele mai prac-
 tice și cunoscutre cu lanț, cu roate și cu
 transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
 secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
 totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
 mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscutre sisteme. A se adresa la
 firma **MAXIM I. YULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Aviz!

Agentura principală din Arad a băncii generală de asigurare „Transilvania“ caută un

Agent ambulant

(acuisitor)

versat în treburi de acuire, --- pe lângă emolumente favorabile.

Reflectanții la acest post, au a-și înainta ofertul cel mult până în 10 Aprilie u. reprezentanței de sus.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul“.

BINETH**IGNACZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

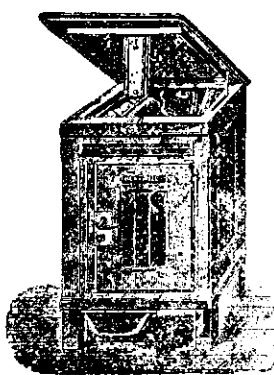
Mare magazin și atelier de piatră mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevetate

Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.
(Lângă Váci-körut).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră care nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învelite în tîmbea de ținc, cari se ruginesc, se oxidează și murdăresc, fiind trebuia de o continuă reparație. La cele sistem Hennefeld este exclusiv reparația. Nu au cep pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea nuda se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc uscat prin ceace se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și pe prețuri foarte reduse articole de : :

calitate bună

Cu bani gata va avea rara ocaziune a-și procura orice pe prețuri ce se vor stabili prin învoială obiectele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-dele și cordele ce au mai rămas.

Vânzarea nu va ține decât scurt timp.

23 metri pânză 6-650, 7-750.

Calitate corespunzătoare ori cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calitățile, albituri pentru masă, măsaie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 750-950 fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând dela 250 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 250 fl. Preț de reclame mai fine 350-475.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri unimitor de scăzute.

Cine dorește să cumpere

clavire bune, plane sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
în SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

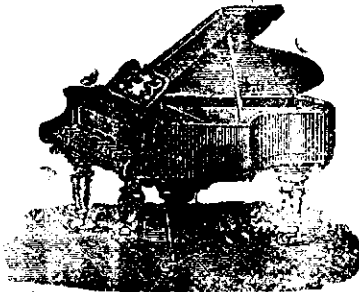
Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestată de artiști în broșură stau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

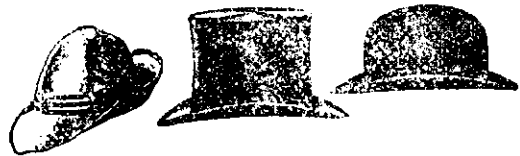
Reparaturi se fac solid și ieftine!

GARANTIE!

Să sprijinim industria locală!

Cel mai mare depozit de pălării din Făgăraș și împrejurime a lui

IOAN WELTHER MĂESTRU de pălării
FĂGĂRAȘ, piața Ferencz József-tér 17.

Recomandă în atențiunea m. st. public din loc și împrejurime depozitul său foarte bogat în pălării, de cea mai

bună calitate pentru femei, bărbați și copii, precum și pălăriile de model pentru femei după cea mai nouă modă din Paris, Viena și Budapesta, și șapei de sport pentru copii, pălării de sport dela 1 cor. 40 fl. în sus. Are în depozit străcurătoare de vin și rachiu. Căleatul cilindrelor se execută la moment. Primesc curățirea și văpsirea pălăriilor pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Nouă prăvălie

de pălării moderne pentru dame în Arad

Am onoare a aduce la cunoștința bunăvoitoare a m. st. doamne din loc și provincie, că mi-am deschis în edificiul „Crucea Albă” din Arad str. Deák Ferencz

prăvălie de pălării moderne pentru dame

cu cele mai noi reviste pentru pălării moderne de dame. În urma experienței făcute în patrie cât și în străinătate mă aflu în plăcuta poziție, de a putea oferi mult stim. cumpărători în orice timp cele mai elegante pălării și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Pălării de doțiu atât gata cât și la comandă se pun îndată la dispoziție. : : Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin.

Cu toată stima: **ADEL LOVASY.**

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc.

folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

0 sticlă costă 40 fileri; 0 duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

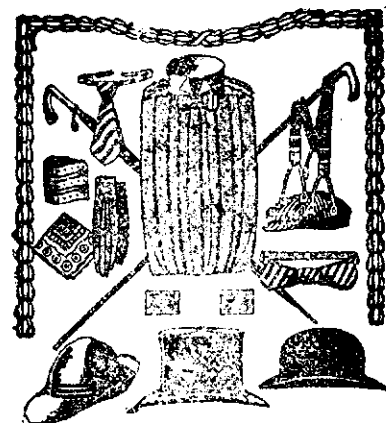
A R A D.

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU
LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de **albituri** pentru bărbați, și de **ghete** pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Atențiune!

Important!

Atențiune!

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măsari de zidiri, și arhitecți asupra
Institutului meu de întreprindere,

întemeiat din nou, în bransa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în bransa aceasta, dela renovările cele mai micuțe până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare specială.

Nrul telefonului urban și din comitat.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări viu în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă uiagă), pentru oglinzi și cadre pentru iconi, (rame) din patrie și străinătate : :

Adresa p. telegrame: Fried, uiegar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjieri (sticlari, uiegar) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Grof Apponyi Albert (Boczkó) nr. 15—16.

In casa dlui arhitect Iosif Steiner.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisrüküllő vm.).

Altoi de vițe!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acestea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Nr. telefonului 604.

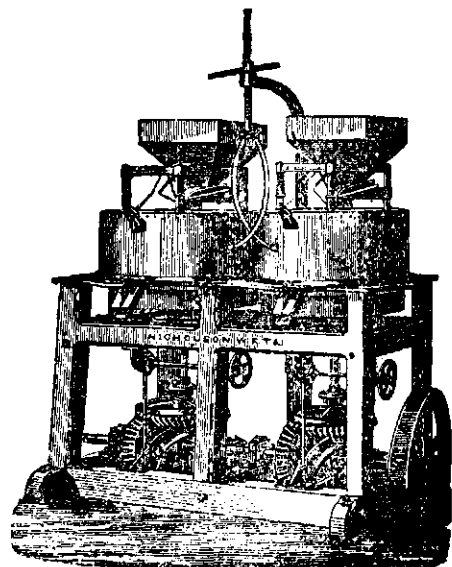
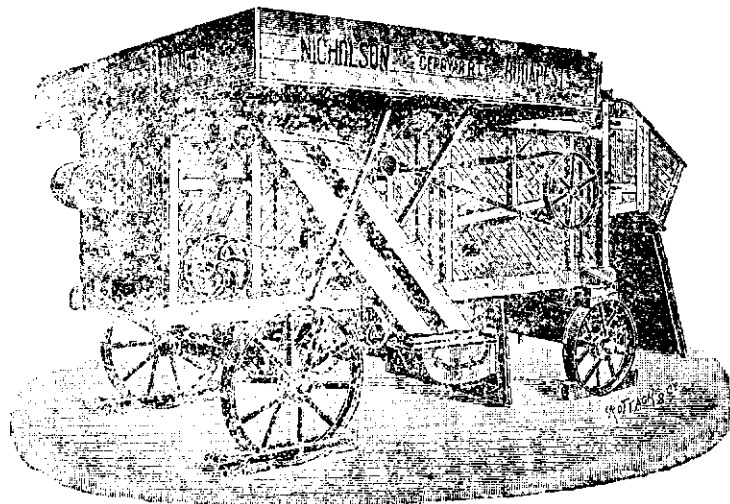
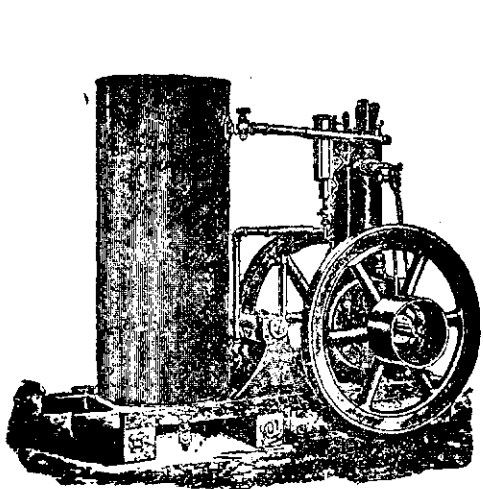
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

ȚIMBALE!

Țimbele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc

fabricant de cimbele.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Corectitudinea intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Dacă stropești cu „FORHIN”

- I - ai mai puțină bătaie de cap,
- II - a lucru mai puțin,
- III - a cheltuială mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Prețurile invenția drului Aschenbrandt de Rékánpor și Mardalper. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica
„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-ŪT 93.

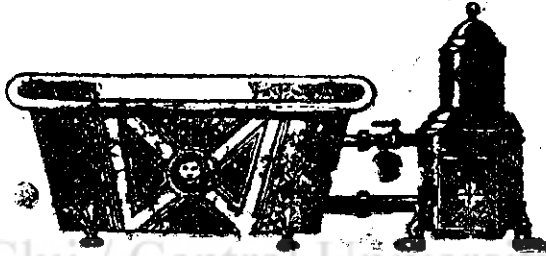
Carl Piffel,

prima fabrică de obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Ūzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszler-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conducător pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci. Catalog de prețuri la dorință gratuit. Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor cari suferă de stomac, fie în urma recelii, ori că și-a prea încărcat stomacul, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuie greu, ori că și-a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață neregulată, având astfel catar la stomac, cărcei, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

cel mai bun remediu de casă, recunoscut de lumea medicală. Acest vin aromat este pregătit din buruieni de leac și din vin bun, îmbogățit și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerea și intrând în sânge are calitatea de al re'noi.

Prin întrebuintarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel că nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, averdi la stomac, cari obvin la boalele cronice de stomac, — toate dispar după o scurtă întrebuintare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitări de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroide, se vindecă sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, materile stricicioase și de prisos.

PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mistuiri, a unei formări defectuoase a sângelui și funcționării neprielnice a ficatului. În astfel de persoane se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează absorbția materiilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și slăbiciunea. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hildgaut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyá, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orcahalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlak, Szabolcs, Nagylak, Palota, Alberti, Mezöhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Silingyia, Taucz, Szlatina, Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsadány, Szent-András, Kis-Bécskerék, Mchala, Temesvár.

Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga 450-0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zamă de tătăiș 150-0, de creșe 320-0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura.

STEFAN SLADECK IUN.
FABRICĂ DE MOBILE
VİRSET
 strada Kudritzker No 44-46

• Cea mai renumită •
mare fabrică
de mobile
 din sudul Ungariei
 (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de placi excelente, roveare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

Johann Spiler fabricant de
 cuptoare de lut.

Sibiu—Nagyszeben, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descarcare și zidirea vatrelor de fier cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicării (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenției funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
 Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
 Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Lepter János, fabrică de piese de fier și articole de lăcătușerie.

Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz.

Iniințată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdó. Telefon 55-22.

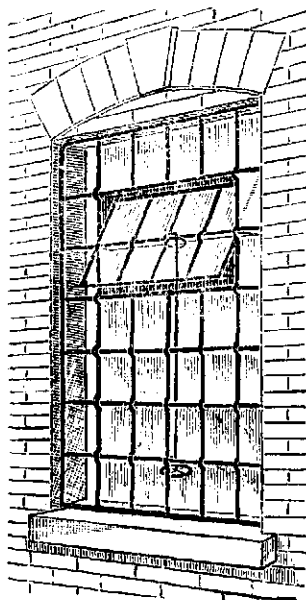
FERESTRE prinse în rame de fier, cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

**FERESTRELE
 KÖPLINGER
 BREVETATE.**

**INTRODUSE
 IN 14 STATE
 CIVILIZATE!**

La cerere trimitem Catalog și prospecte.

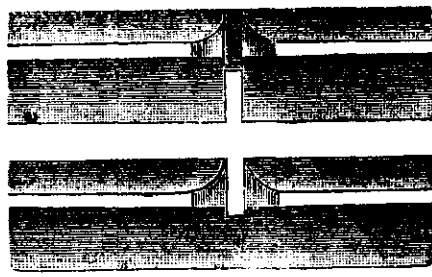

Noutate!

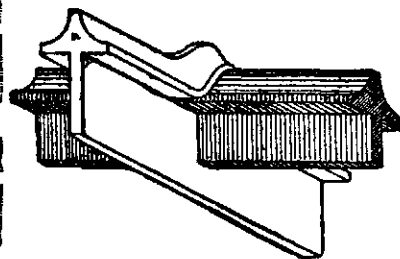
**FERESTRELE
 KÖPLINGER**

sunt practice pentru:

magazii,
 hambare,
 fabrici,
 grajduri,
 verenzi și
 case de sticlă.

Sistemul vechiu.

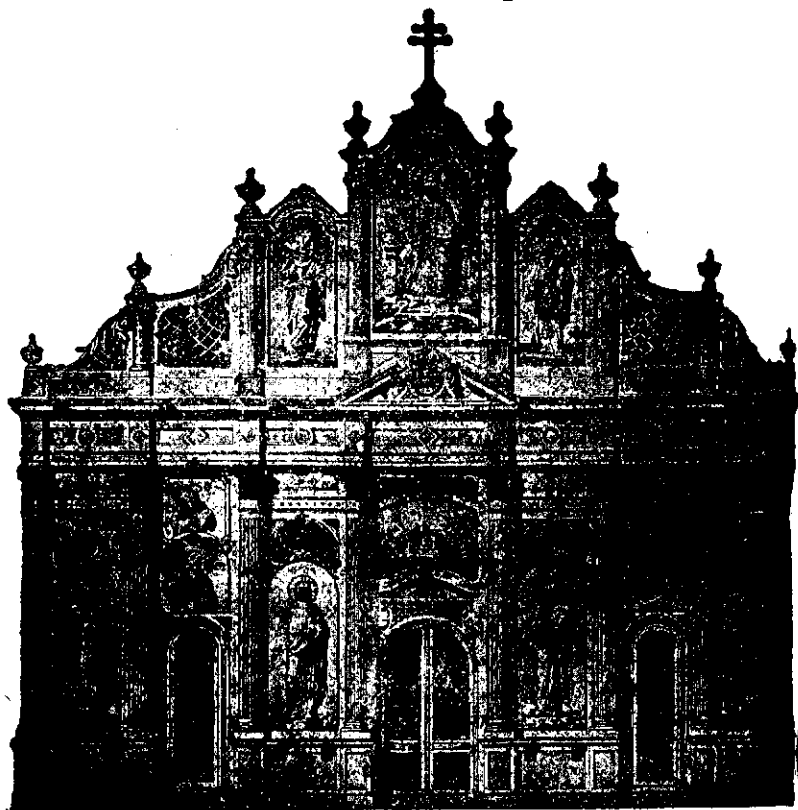

Sistem Köplinger.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.